ATEITIS

GEGUŽĖ-MAY 1984 VOL. LXXIV NO. 5

ATEITIS NO. 5

ATEITININKŲ FEDERACIJOS LEIDŽIAMAS KATALIKIŠKOS-LIETUVIŠKOS ORIENTACIJOS MĖNESINIS ŽURNALAS GEGUŽĖ-MAY, 1984 VOL. LXXIV

Šventoji Šiluva (eil. — E. Tumienė 141
Kun. S. Tamkevičiaus dvasinis testamentas 142
Ką reiškia „Viską atnaujinti Kristuje" — L. Sruoginytė 143
Lietuviško rūpesčio idėjiniai pagrindai — S. Skrupskelis 144
Eik, broli, pailsėk, aš padirbsiu... dirbsime abu. — G. Palubinskaitė 150
Vytauto Mačernio kūrybos motyvai — L. Dudėnaitė 151
Būkite mano rankos ir mano kojos — G. Palubinskaitė 156
Lietuviškoji ateitis — ko galima tikėtis — O. Barškėtytė 158
Techniškai apie meilę (eil.) — A. Baronas 161
Milijonas dolerių — M. Palubinskaitė 161
Poetai apie mamą, pavasarį, jaunystę 162
Kazimieriniai metai tęsiasi — R. K. 167
Novelė apie klasės draugą — V. Blažė 169
Kartą kas 500 metų 170
O kas tėvynėje? 172
VEIKLA 173

Šį numerį redagavo S. Petersonienė. Nuotraukos: E. Kasaitis (viršelis, 169), M. Šmitienė (143), A. Kezys, S.J. (144, 146, 149, 153, 155, 160, 162), A. Pemkus (167), J. Miltenis (174).

VYRIAUSIA REDAKTORĖ: Stasė Petersonienė, 2534 West 40th Street, Chicago, IL 60632, USA. Tel.: (312) 847-1693

REDAKCINĖ KOLEGIJA: Rima Janulevičiūtė, Ramunė Kubiliūtė, Linas Palubinskas, Raminta Pemkutė, Arūnas Pemkus, Darius Polikaitis, Birutė Tamulynaitė, Arvydas Žygas.

TECHNIKINIS REDAKTORIUS: Jonas Kuprys

ADMINISTRATORIUS: Juozas Polikaitis, 7235 South Sacramento Ave., Chicago, IL 60629, USA. Tel.: (312) 434-2243.

Rankraščių kalbą taiso J. Masilionis. Viršelio antraštė Jono Kuprio.

Spaudos darbus atlieka Draugo spaustuvė Chicagoje. Leidžia Ateitininkų Federacija. Prenumerata metams JAV ir Kanadoje — 12.00 dol.; garbės prenumerata — 20.00 dol., susipažinimui 9.00 dol.; kituose kraštuose — 9.00 dol., išskyrus Pietų Ameriką (7.00 dol.).

ATEITIS (USPS 035-440) — a magazine published monthly, except July and August, by the Lithuanian Roman Catholic Federation Ateitis, Inc. Business address: 7235 S. Sacramento Ave., Chicago, IL 60629 USA. Yearly subscription in the US and Canada $12.00. Single copy $1.50. Second class postage paid at Chicago, Illinois. © 1984 by the Lithuanian Roman Catholic Federation Ateitis. All rights reserved.

Elena Tumienė

Šventoji Šiluva

Lietuvos Karalienė

Šventąja Tavo ašara mūsų žemė atpirkta,
Ir Tavo Vardas mūs vienintelė viltis kasdienė
Ir ginklas jis prieš priespaudą, kuri kieta,
Kaip kietas ir duobėtas
Mūsų žemės kelias...
Vis apsiniaukęs tėviškės dangus,
Švenčiausioji Panele,
Bet Tavo Vardas mūs viltis kasdiene.
O, Lietuvos Karalienė,
Melskis!

Melskis už mus!

LIETUVOS
NACIONALINĖ
M. MAŽVYDO
BIBLIOTEKA

KUN. SIGITO TAMKEVIČIAUS DVASINIS TESTAMENTAS

Manasis „credo"

Vis dažniau girdžiu grasinimus, kad būsiu suimtas. Tikiu, kad saugumo grasinimai gali tapti tikrove.

Galbūt saugumo organai mane prievartaus, kaip provoslavų šventišką Dimitrijų Dudko, kad apgailėčiau savo veiklą, kaip nusikaltimą prieš valdžią ir žmones. Kas gali iš anksto užgarantuoti, kad pajėgs atsispirti prieš visas saugumo žinioje esančias priemones ir nepaluš. Gulago pragare palūžo tūkstančiai! Todėl šiuo metu, kai esu laisvas, noriu pasakyti savąjį „credo".

Mačiau melą, smurtą ir moralinį supuvimą, todėl negalėjau likti abejingas. Noras matyti tautiečius laimingus čia ir ten, amžinybėje, vertė mane kovoti prieš visą tą blogį, kuris slėgė mano Tėvynę ir Bažnyčią. Šitai kovai pašvenčiau vaisingiausius savo gyvenimo metus.

Visoje savo veikloje vadovavausi krikščioniškos moralės dėsniais — sakyti tiesą, ginti tiesą, kovoti prieš smurtą, tačiau mylėti visus, net tuos, kurie yra melo ir smurto įrankiais.

Dėkoju Dievui, kad paskutiniame dešimtmetyje leido man vaisingai pasidarbuoti bažnyčios, o tuo pačiu Tėvynės labui. Jei reikėtų viską pradėti iš naujo, daryčiau tą patį, nebent dar su didesniu uolumu. Apgailėti galiu tik tiek, kad, tikriausiai, galėjau padaryti dar daugiau.

Ramia širdimi einu į kalėjimą, kuris tebūnie mano veiklos vainikas. Nelaisvės metus skiriu kaip atgailą už savo klaidas ir už Bažnyčios bei Tėvynės ateitį. Visa, ką kentėsiu, skiriu už mylimus tautiečius, kad jie išliktų ištikimi Dievui ir Tėvynei, kad nė vienas nenueitų Judo keliu. Ypatingai trokštu, kad šią ištikimybę išlaikytų Lietuvos bažnytinė hierarchija, kuri saugumo yra labiau už visus prievartaujama. Broliams kunigams melsiu iš Dievo vienybės malonės: vienybės su Kristumi, su Bažnyčia, su popiežiumi, bet ne su KGB ir ne su Religinių reikalų taryba.

Nelaisvėje nuolat maldausiu Viešpatį už Lietuvos seses, paaukojusias savo gyvenimą Dievo ir žmonių meilės tarnybai, kad jos didelį dėmesį skirtų kovai už Bažnyčios laisvę ir pagrindines žmogaus teises. Netikėkite kai valstybinio ateizmo propagandistai sakys, kad ši veikla esanti politika. Tai ne politika, bet mūsų visų gyvybinis reikalas... O jei politika, tai Bažnyčios politika, popiežiaus politika.

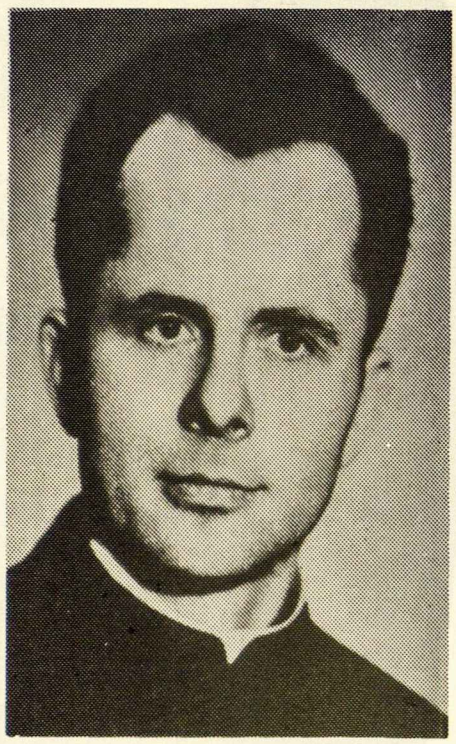

Kun. Sigitas Tamkevičius

Savo širdyje nešiosiu visus tuos brangius Lietuvos tikinčiuosius, su kuriais susidūriau per 20 kunigavimo metų. Likite ištikimi Kristui ir Tėvynei! Išauginkite vaikus, nenusilenkiančius prieš melą ir prievartą. Tegul jie sukurs protingesnę ir sveikesnę visuomenę, už tą, kurioje jums tenka gyventi.

Tikiu, kad mūsų darbą ir kovą tęs kiti, tik, galbūt, dar uoliau ir vaisingiau, negu tai pavyko man ir mano draugams. Jeigu kas nors sakys, kad „su galva sienos nepramušite", netikėkite šitam pesimizmui. Melo ir prievartos siena supuvusi, o su Kristaus pagalba visa įmanoma nugalėti.

Jeigu kada nors mane išgirstumėte priešingai kalbant, netikėkite, ten kalbėčiau ne aš, bet vargšas saugumo sulaužytas žmogus.

Kun. Sigitas Tamkevičius

LKB Kronika Nr. 61

Ką reiškia „Viską Atnaujinti Kristuje?"

Laima Sruoginytė, Vasario 16 gimnazijos moksleivė iš JAV-bių

Vasario 16 gimnazijos ateitininkai susirinkimo metu. Vidury: mokyklos direktorius A. Šmitas, L. Sruoginytė ir mokyt. D. Markelytė.

„Viską atnaujinti Kristuje!" Tai yra šūkis, kurį mes kaip ateitininkai ir katalikai vartojame. Bet ką reiškia „viską atnaujinti Kristuje?" Ar tai tik tušti žodžiai, kurie ausyse gražiai skamba? Ar tai reiškia visur kryžius kabinti? Teoriškai situose atsakymuose yra mažai tiesos. Atnaujinti viską Kristuje reiškia daug daugiau — tai reiškia, kad žmogus turi atsiverti savo visa būtimi, kasdienybe ir aplinka į Kristaus pusę — į dangišką pusę. Tai įgyvendinama ne tik lankant kas sekmadienį pamaldas, bet kasdien, kiekvienu momentu turint Dievą širdyje ir tą Dievą garbinant ir viską darant, žinant, kad jis čia yra ir kad tu ir jam ir žmonikai tai darai.

Bet kaip galima taip gyventi, kai šiais laikais daug kas neigia Dievą? Kai aplinka sako, kad Kristus niekuomet negyveno? Kai istorijoje labai dažnai katalikų Bažnyčia nelabai krikščioniškai pasielgė? Kai daug kas teigia, kad tikybą sugalvojo tiktai bajorai ir karaliai, kad galėtų lengviau žmones valdyti? Man atrodo, kad visi šie argumentai yra paviršutiniški — tikėjimas yra kas nors gilesnio, kas nors, ką galime viduje, savo sieloje pajusti. Ar žmogus jaučia abejonę, kad jame yra siela? Kad siela ir sąžinė kartu jį paveikia? O kas yra sąžinė, jeigu ne dalis sielos? Žmogus nuo mažumės jaučia sielą. Abejonės tikrai atsiranda paskui, kai bręsta ir girdi aplinkui save visokias neigiamas teorijas ir gundymus, kurie jį maišo. Kai mes pergalime visokias abejones ir nusivylimus ir, kai apsisprendžiam tikėti ir siekti aukštesnių tikslų, Kristaus mokslo tikslų, mes jaučiame pilnumą ir kilnumą bei viltį savyje.

Bet kaip galima šias idėjas praktiškai įgyvendinti? Pradėkime kasryt atsikėlę ir susikaupę padėkoti Dievui už naują dieną su visais jos įdomumais, nuotykiais, iššaukimais bei problemomis. Kiekvienas valgydamas turėtų pagalvoti, iš kur šitas maistas? Eidamas į darbą arba į mokyklą, žmogus, norėdamas „viską atnaujinti Kristuje", pasisveikinęs ne tik su savo draugais ir šeimos nariais, bet ir su nepažįstamais, suprastų, kad *kiekviename yra dalelė Dievo šviesos* ir, kad sudėjęs tas daleles kartu, jis rastų gyvenimo džiaugsmą — paslaptį, artimo meilės džiaugsmą.

Labai dažnai darbe ar mokykloje mūsų uždaviniai mums yra nuobodūs arba atrodo nereikšmingi ir juos tik šiaip taip atliekame. O jeigu mes pasistengtume surasti įdomumo kasdienybėje, mūsų nublukęs gyvenimas pradėtų žydėti kaip pavasario gėlės. O ar ne kasdienybė ir sudaro gyvenimą? Pagalvokime ar tie uždaviniai tikrai tokie nereikšmingi, kaip mes manome? Ar jie neturi savo reikšmės? Kodėl turi taip būti? Jei mes įsigilintume ir plačiau pasižiūrėtume į kasdieniškus uždavinius, ir ten galėtume rasti Kristų.

Nuovargis, pavydas, nekantrumas, nepasisekimai, nervai kasdien mus kankina, bet kaip krikščionys mes turėtume ir šiuos dalykus nugalėti. Net ir Kristus kentėjo nuo nuovargio ir beviltiškumo.

Apsisprendimas gyventi krikščioniškai liečia ne tik kasdienybę, bet ir tolimesnius mūsų planus: jeigu šeimą auginsi, turėsi tą šeimą krikščioniškai, optimistiškai ir plačiai galvojančiai išauklėti. Turėsi Kristų įvesti į savo draugystes, į darbą, į karjerą. Turėsi nusileisti priešui, atsiprašyti kitų, aukotis dėl kitų, nekaltinti kitų, kai reikės apsispręsti ar krikščioniškai ar kitaip pasielgti, kad pasirinktum Kristaus nurodytą kelią.

Lietuviško rūpesčio idėjiniai pagrindai

Dr. Kęstutis Skrupskelis

Jono Biliūno tėviškė, Niūronys (1983).

Hans Kohn, galbūt pagrindinis nacionalizmo istorikas bei vertintojas, tvirtina, kad tautinė sąmonė — ištikimybė tam tikrai platesnei kultūrinei bendruomenei nėra įgimta. Ją išugdė labai specialios aštuoniolikto ir devyniolikto šimtmečių ekonominės bei politinės sąlygos. Tėvynės sąvoka apima kur kas daugiau negu tėviškė, ir ne visais amžiais tėvynės meilė valdė žmonių galvoseną.

Kiekvienas jau savo gimimu esame prisirišę prie savo šeimos, kaimynų, savo tarmės, prie gimtosios aplinkos, vaikystėje įsigytų papročių. Dar ir dabar daugelis mūsų savo tėviškes prisimena labai šiltai, su savotišku pamaldumu. Akyse vis dar raibuliuoja gimtojo kaimo ežeras, kalneliai, beržynėliai — ir gubos. Brendimo metu gimtojo kaimo meilę papildo bei praplėčia kiti ryšiai, jau dirbtini, daugiau ar mažiau sąmoningai įsigyti, žmones jungiantys į didesnius vienetus.

Lietuviška etnografinė medžiaga Baltijos jūros pakrantėse jau gyvuoja keli tūkstančiai metų, bet lietuvių tauta atsirado devynioliktame amžiuje, tautinio atgimimo sukurta. Ir ji galėjo susikurti visai kitokia: žemaičiai, pavyzdžiui, galėjo jungtis prie latvių ar sukurti savo atskirą žemaičių tautą.

Ne visais amžiais žmonės kūrė tautas. Prieš kelis šimtus metų Europoje vyravo religinė sąmonė, panaši į tą, kuri dabar pasireiškia mohametonų kraštuose. Tais laikais asmuo, palikęs tėviškę, pagrindinę ištikimybę skirdavo religinei bendruomenei. Religiniu mastu jis skirdavo draugus nuo priešų, religiniame gyvenime ieškojo savo kūrybai medžiagos, religinės bendruomenės ribose dirbo ir gyveno. Marksistai, savo ruožtu, tvirtina, kad iš tikrųjų žmogaus pagrindinė ištikimybė vystosi visuomeninių klasių plotmėje: darbininkas neturi tėvynės, jis nepaiso politinių ribų, visų šalių darbo žmonės jungiasi ir bendrom jėgom siekia savo klasės gerovės.

Mėginant Kohn pažiūras į nacionalizmą apibendrinti, jas būtų galima išreikšti šitokia forma:

Religiniais amžiais lietuviškai kalbantis darbininkas katalikas jungsis su lenkiškai kalbančiu kataliku turtuoliu bendrai kovai prieš protestantus.

Paskaita skaityta Čikagoje 1983 m. spalio 15 d. Ateities akademinio savaitgalio metu.

Lietuviai savo kultūrai pagrindo ieškojo specialiai Lietuvos žmonių gyvenime, jų tautosakoje, istorijoje, gyvenamoje aplinkoje.

Nacionalizmo amžiais lietuviai — katalikai, protestantai, provoslavai, darbininkai, kapitalistai — kovoja prieš įvairių rūšių lenkus.

Klasinei sąmonei įsiviešpatavus, lietuviai darbininkai katalikai jungsis su rusais darbininkais provoslavais ir bendrom jėgom kovos prieš visų kraštų kapitalistus.

Pats Kohn su viltimi laukia kosmopolitinio laikotarpio, kada kiekvieno pirmoji ištikimybė priklausys visai žmonijai. Kosmopolitinį idealą išpažino jau Kantas ir juo grindė amžinosios taikos viltis. Kohn nuomone, pradžioje nacionalizmo įtaka buvo teigiama, nes nacionalizmas skelbė demokratines idėjas, skaldė įsisenėjusias imperijas ir skatino ekonominę pažangą. Mūsų laikais nacionalizmo vaidmuo esąs neigiamas. Nacionalistiniai jausmai tik žmones erzina, kelia nesantaiką, o nacių suabsoliutintas nacionalizmas pagimdė žiaurų karą bei masines žmonių skerdynes.

Kohn'o veikaluose Pabaltijo valstybės beveik nefigūruoja. Lietuviai, latviai, estai, suomiai minimi retai ir kartais nevisai tiksliai. Jis remiasi anglų prancūzų bei vokiečių istorijomis, taip pat šiek tiek dažniau prisimindamas lenkus, čekus, žydus. Nacionalizmui jis priskiria visą eilę savybių, iš kurių norėčiau atkreipti jūsų dėmesį į dvi: nacionalizmas, pagal jį, idealizuoja tautinę valstybę ir tautos gyvenime ieško visos kultūrinės veiklos šaltinių. Ar iš tikrųjų šias dvi savybes randame ir lietuviškame nacionalizme, ypač tautinio atgimimo metais?

Turbūt visi sutiksime, kad lietuviai tikrai savo kultūrai pagrindo ieškojo specialiai Lietuvos žmonių gyvenime, jų tautosakoje, istorijoje, gyvenamoje aplinkoje. Daukantas rašė Lietuvos istorijas, ieškojo senovės paminklų, tyrinėjo archyvus. Basanavičius rinko tautosaką, Vaižgantas aprašinėjo tautinio atgimimo laikotarpį. Krėvė mažiau lietuviškas — turiu galvoje jo biblinį veikalą **Dangaus ir žemės sūnūs,** tačiau ir jis parašė **Dainavos šalies senų žmonių padavimus.** Daukantas net jaučia tam tikrą įtampą tarp lietuviško ir krikščioniško požiūrių ir visai sąmoningai lietuviškumą stato pirmoje vietoje. Veikalo **Darbai senųjų lietuvių ir žemaičių** pratarmėje jis rašo:

Ne vienas skaitytojas, skaitydamas mano raštus, rūgos, jog aš anuose lietuvius ir žemaičius daugioj vietoj giriu, o darbus ir kares krikščionių peikiu, kaipo neteisingai daromus. . . . dėl ko gi žemaitis arba lietuvis negali būti giriamas, jei kantriai gynė savo namus ir liuosybę nuo neprietelių, mylėjo dorybę, o neapkentė nedorybės.

Simonas Daukantas, **Raštai,** I (Vilnius: Vaga, 1976), 39

Daukantas sąmoningai atsisako požiūrio, kuris baltų tautų užkariavime matytų tik pastangas barbarams nešti civilizaciją ir pagonims skelbti krikščionybę, visa tai kas krikščionybės istorikui sudarytų tų įvykių esmę. Lietuvių pirmieji santykiai su krikščionimis — ne ką kruvinesni negu kitų — Daukantui ženklina žiaurų tautinės kultūros išnaikinimą, kurio metu lietuviai prarado savo senų laikų moralinę didybę. Ir todėl draugus nuo priešų jis skiria tautiniu mastu. Taip pat ir Basanavičius jaučia įtampą tarp lietuviškumo ir krikščionybės. Veikale **„Iš krikščionijos santykių su senovės lietuvių tikyba ir kultūra"** (1912 m.), Basanavičius sudaro visą sąrašą popiežių, kurie grobuonis kryžiuočius vadino „mylimais sūnais." Krikščionys lietuvių „kraują čiulpią, pagaliaus mėsą nuo kaulų nuėda, bet krikščionystės mokslo jiems visiškai nesuteikia."

(Jonas Basanavičius, **Rinktiniai raštai** (Vilnius: Vaga, 1970), 164.)

Basanavičiaus paskirtis yra išgelbėti dar nesunaikintus lietuvių pagoniškos kultūros likučius, „žadinti geresnės ateities viltį, idant ant tų mūsų tautos kultūros griuvėsių ir iš josios skaitlingų dar likučių skubiai išdygtų ir sparčiai išaugtų nauja, **naujų laikų** kultūra."

(Rinktiniai raštai, 156-157)

Politinis momentas — savos nepriklausomos valstybės troškimus — tautino atgimimo metu nėra ryškus. Nepriklausomybės minties nerandu Daukanto raštuose. Minėto veikalo pratarmėje jis apgailestauja, kad lietuviai ir žemaičiai turi tarnauti svetimiems valdovams, nešdami „svetimą ginklą į tolimus kraštus ant liepimo to, kursai jo valdytoju daros, ir, nesuprasdamos jo kalbos, lieja savo kraują už jį, vildamos, jog ansai jam jo liuosybę pagrąžins" (I, 37). Nepriklausomos valstybės mintis arti, tačiau ji toliau neplėtojama. Daukantui svarbiau parodyti „neprieteliams Lietuvos ir žemaičių kalbos, jog kiekvienas norįs gali rašyti lietuviškai" (I, 39). Vaižganto **„Pragiedruliai,"** rašyti pirmaisiais nepriklausomybės metais, liudija kokios buvo tautinio atgimimo nuotaikos, ir Vaižgantas neranda aiškaus nepriklausomybės reikalavimo. **„Pragiedrulių"** kova yra ekonominė bei kultūrinė, Lietuvos politinės padėties neliečianti. Tą patį liudija ir Didž. Vilniaus seimo 1905 m. triukšmingi ginčai. Buvo net siūlymų jungtis į bendrą proletariato kovą, tačiau nepriklausomybės minties Seimas nesvars-

tė. Pasitenkinta kultūrine autonomija, ryšius su kitom Rusijos imperijos tautomis tvarkant federaciniu pagrindu.

Kai kurių latvių istorikų tvirtinimu maždaug 1917 metais buvo visai konkrečiai bandomas steigti įvairių tautų federacija su centru Ukrainoje. Bet tuo metu Lietuva jau buvo nuo imperijos atskirta, ir tie planai, atrodo, Lietuvoje didesnių pasekmių neturėjo. Tačiau federacijos mintis buvo gyva ir Lietuvoje. Basanavičius mini, kad Seimo metu buvo pranešta apie Odesos lietuvių ir latvių susirinkimą, kuris siūlė, kad „tiedvi tauti susivienytų ir reikalautų vienos lietuviškai latviškos autonomijos su Seimu Vilniuje." Šį rusų kalba rašytą nutarimą palydėjo „didis rankų plojimas ir šauksmai ‚Lai gyvuoja broliai latviai!' " Lietuvių-latvių uniją aktyviai propagavo Basanavičius.

Jonas Šliupas 1918 m. išleido knygelę apie lietuvių-latvių respubliką.

John Szlupas, **Essay on the Past, Present and Future of Lithuania,** (Stockholm, 1918), p. 48

Šliupas vedė eilę pasitarimų su latvių veikėjais. Šliupo federacinė galvosena siekia daug toliau: jisai siūlo viso pasaulio federaciją, savais teismais, policija, kariuomene. Jo nuomone, tiktai taip sudaryta tautų sąjunga sugebėtų išsaugoti mažesnes tautas nuo vokiečių grobuoniškumo. Tarp kitko, Šliupo nuomone, rusai mums nepavojingi. Labai žemos kultūros, po revoliucijos audrų jie greitai neatsigaus.

Hans Kohn tautinės valstybės troškimą laiko esminiu nacionalizmo bruožu galbūt todėl, kad jis remiasi didžiųjų tautų istorija. Mažąsias tautas — bent lietuvius — daugiau viliojo kultūrinė autonomija. Mažai tautai — daug kas, atrodo, baiminosi — nepriklausomybė yra pavojinga. O autonomija saugesnė, ir jos pakanka kalbai išsaugoti, kultūrinių paminklų apsaugai.

Po 1905 m. seimo — turbūt labiausiai gerbiamas to meto veikėjas — Basanavičius neįsteigė kokio revoliucinio sambūrio, kuris nuspręstų carui priešintis visais būdais, bet įsteigė **Lietuvių Mokslo Draugiją,** kuri rūpinosi istorinių paminklų apsauga. Ši draugija, atrodo, išsaugojo Gedimino bokštą. 1911 metais Vilniaus miesto valdžia buvo nutarusi sutvarkyti Vilniaus vandentiekį ir Gedimino kalno viršūnėje pastatyti vandens rezervuarą. (Basanavičius, pp. 46-47)

Padėtį išgelbėjo Basanavičiaus draugija, išreikalavusi, kad Gedimino bokštą laikytų saugojamu archeologiniu paminklu.

Bet grįžkime prie Kohn tezės, kad šiuo metu nacionalizmo vaidmuo yra neigiamas Jis nemano, kad tautos tautinė sąmonė turėtų pradingti. Ją tik reikia nupolitinti — panašiai kaip moderniais laikais buvo nupolitinta religija, atsisakant tautinės valstybės idealo.

(Hans Kohn, **The Idea of Nationalism** New York: Macmillan, 1944), p. 24)

Prie senos klėtelės, Rumšiškės (1983).

Priimant Kohn'o vertinimo skalę, lietuvių tautinis atgimimas atrodytų gana pažangiai. Visų pirma šis atgimimas buvo kultūrinis. Jo pagrindiniai vadai buvo istorikai, rašytojai, tautosakos rinkėjai, o ne politiniai vadai, tokie kaip Italijos Mazzini, Vengrijos Kossuth. Dabartinės Lietuvos nuotaikos, kiek apie jas galime spręsti, yra panašios: aršus kultūrinių reikalų gynimas nustumia į šalį politines programas.

Visai kitas klausimas — jau čia plačiau neliesiu — ar gali maža tauta ilgesnį laiką gyvuoti be savo valstybės. Turbūt, kad ne. Jau ir praeityje tautos formavosi politinių vienetų rėmuose, o juo labiau ši taisyklė galios ir ateityje. Labai galimas daiktas, deja, kad su laiku ir dabartinės Rusijos imperijos rėmuose išsivystys viena tauta. Trumpai paminėsiu vieną pavyzdį: Lietuvos televizijos studija paprastų ekonominių sąlygų yra verčiama gaminti programų rusų kalba. Rusiškos programos pasiekia daug didesnes žiūrovų mases ir todėl yra pelningesnės. Patys vietiniai dažnai nepastebi, kiek daug Vilniaus kanalas rodo lietuviškom rankom gamintų rusiškų laidų.

Priėmęs Kohn'o nacionalizmo sąvokas analizę kaip pagrindą, norėčiau paminėti du tautinio atgimimo bruožus, kurių Kohn'as į savo nacionalizmo sąvoką neįtraukia.

Lietuviuose įsigalėjusi mintis, kad svetimos įtakos griauna tiek tautą, tiek žmones. Daukantui aišku, kad senovės lietuviai pasižymėjo narsumu, teisingumu, dorumu. 500 metų jie gynė savo „liuosybę„ ir maitinosi paprasta putra (rankovėse prisipildavo miltų, kuriuos poilsio metu įplakdavo į šaltą vandenį) Jiem daug geriau buvo maitintis putra „nekaip šešku būti, svetimus kiaušus gerti, vištas ėsti ir tamsiame urve smirdėti." :I. 452). Senovės laikai buvo geri laikai, kada lietuvės" gebėjo baltą drabužėlį dėvėti ir buvo viežlybos gaspadinės, gašios žmonos ir skaisčios mergaitės." Tais laikais moterys stojo į karą lygiai su vyrais, o vyrai „naktį ir dieną giriose su meškomis ir vilkais grūmės," ir jau „lopšy pratindami vaikus savo ant vargų, šalčių ir alkio, idant paaugę būtų viso išturintys ir viso pakenčiantys" :I, 454-455). Tos moterys kantriai visus ūkio darbus dirbo: (vyrai neturėjo laiko, jie grūmėsi su meškom) arė, sėjo, pjovė, svetimų kraštų drabužių nedėvėjo; „už gudo, lenko ar vokiečio tekėti už visų didžiausią sau gėdą turėjo": „atkakliai, kalnėnė ar žemaitė, noris molio motiejų kalnėną ar žemaitį gavusi," save guodė, kad jis vistiek savas, o ne svetimas. (I. 457). S. D. **„Raštai".**

Ta pati tematika randama ir Kudirkos **Satyrose:** rusai, lenkai ir jiems tarnaujantys lietuviai yra blogi žmonės — nors paskutinieji turbūt daugiau žiopli. Kudirkos raštuose esama ir antisemitizmo — „Ant upelio, kuriame nežinia ko daugiau — ar vandens ar smarvės, stovi miestelis; jame taipgi nežinia, ko daugiau — ar purvyno ar žydų" („Vilkai"). Vieninteliai dori veikėjai yra lietuviai, ir tik tie, kurie svetimiesiems netarnauja. Kudirkai doro ruso sąvoka yra sau prieštaraujanti. Ir visi lietuviai, kurie jiems tarnauja, pasisavina svetimųjų atneštas nedorybes, tampa kyšininkais, girtuokliais, melagiais (pavyzdžiui apskričių vaitai, kuriuos valdo jų svetimtaučiai raštininkai).

Vaižganto **Pragiedruliuose** taip pat tarnavimas svetimiesiems neša kartu ir skurdą ir moralinį žmogaus žlugimą.

Sulenkėjęs bajoras Algirdas Sviestavičius — iš profesijos agronomas, lenkiškai ištižęs, nemoka tvarkyti ūkio, todėl jis beveik viską per varžytines parduoda. Jį sutinkam traukiny, iš varžytinių begrįžtantį, su bendrakeleiviais besišnekučiuojantį. Net ir tada tikrosios padėties nesupratęs, Sviestavičius vis plepa apie savo giminystę su kažkokiais įsivaizduotais Safandullo kunigaikščiais. Tačiau Sviestavičių išgydyti dar yra galima, ir štai kodėl. „Nors lenkų kultūros, toli gražu ne lenkų būdo. Ir bajoriškoji jo tuštybė vis atsirūgsta senovine lietuvybe, ir lėtas jo būdas — mūsiškas, mums nesvetimas". (**„Pragiedruliai"**, Vilnius: Vaga, 1969, I, 108.). Atrodytų, kad Sviestavičiaus ūkvedys, Merkelis Vėdarėlis (Viodorelli) lietuviško būdo nei šešėlio neišsaugojo. Ir todėl — lyg kokį šetoną — Sviestavičiai jį iš dvaro išvaro.

Vilius Vidmantas Prūsijoje išlieka doras, darbštus ūkininkas. Tačiau svetimoje žemėje ir jam gresia moralinis žlugimas. Vidmanto sūnus, iš tėvo ūkį perėmęs, tėvą pradeda skriausti, ir Vidmantui nieko nelieka, tik patraukti į Lietuvą ir imtis savo žmonėm naudingo darbo. Dar kitas veikėjas Valerijus Kukulis, giliai įaugęs į pagoniškos Lietuvos mistiką, jos piliakalnius, padavimus, šventuosius ąžuolus. Visų pajuokiamas, skriaudžiamas jis ištarnauja 25 metus caro armijoje ir yra užsidirbęs pensiją, kurios pakanka kartą į metus gerai nusigerti.

Tiek Sviestavičių, tiek Vidmantą, tiek Kukulį — nors šį ir labai savotiška prasme — išgydo lietuviškas darbas. Ir čia išryškėja antra lietuvių tautinio atgimimo savybė, kurią norėčiau paminėti. Lietuviškas darbas — lietuviškos sąmonės ugdymas yra dirbamas ne vien dėlto, kad laikomas savyje geru darbu, bet ir kaip priemonė žmonių gerovės siekti.

Mūsuose tautinė romantika dažnai teisinama argumentu, kad susipratęs, sąmoningas lietuvis išmoks rašyti, apsišvies ir taps pažangiu ėkininku. Šito momento neslepia **„Pragiedrulių"** Dr. Gintautas savo pasikalbėjimuose su Sviestavičium. Iš nusivylimo Sviestavičius ruošiasi nusižudyti, surašo savo paskutinį testamentą ir eina pas Gintautą atsisveikinti, prašydamas, kad daktaras globotų jo sergančią žmoną. Ir Gintautas jį gydo visai be patriotinės retorikos. Kodėl Sviestavičiui mirti, kada šis, diplomuotas agronomas, gali įsteigti pavyzdinį ūkį? Pats Sviestavičius praturtės — pabrėžia Gintautas, ir bus naudos visai apylinkei, kuri buvusiame lenkiškojo tuštumo centre mokysis pažangios žemės ūkio technikos.

Reikšminga, kad Gintautui lietuviškas darbas yra pavyzdinio ūkio įsteigimas. "Manai, mūsų liaudyje nėra gyvybės?" jis kreipiasi į Sviestavičių „pasižiūrėk — pamatysi! Gal nė nenumanai, kaip įdomu gyventi naujoje gadynėje! Ar žadi padirbėti Lietuvai?" Gydomasis ligonis jam atsako: „Aš jaučiu būsimojo darbo laimę, kurią veltui kitur gainiojau, po užsienius bedykiniuodamas". (I, 136-137). Gintauto veiklos motyvai labai kasdieniški. Jis mato, kad žydai, latviai ir kiti kitataučiai juda, dirba ir todėl vaikščioja „pilvoti

ir gelumbėti". O lietuviai skursta užpečkyje snausdami. Jie pasitenkina „žilabarščiais, bet tik nereiktų nulipti nuo krosnies ir pajudėti dėl baltesnės duonos kąsnio."

Varžytines Gintautas lygina su gangrenuotos kūno dalies nupjovimu. Ar tik ne pats Gintautas jas ir surežisavo tam, kad apylinkėje įsikurtų agronomas Sviesčius, sodinininkas Vidmantas, bei malūninin-kas-pramonininkas Šešiavilkis.

Vaižganto Gintautas tiksliai atspindi kai kurių aušrininkų nuotaikas. Pavyzdžiui J. Kėkštas, 1885 metais, „Aušroje" rašo: „Ant galo pati sveika nuovoka rodo knygą, pamokinančią kaip geriau apdirbti žemę, kaip gyviaus vartoti ūkio vaisius, kaip elgtis šiokiame ar tokiame atsitikime, esant kur kas naudingesnę, neg visi pluoštai giesmių ir dainų. Iš tikrųjų nuostabu matyti, kaip kuone visi dabarnykščiai lietuviai griebiasi už eilių. Turbūt kiekvienas iš eilėraščių laiko savo pareiga pradėt savo trūsą tėvyniškumo plote rašymu eilučių." (V. Mykolaitis-Putinas, **Naujoji lietuvių literatūra",** Kaunas, 1936, p. 107). O patriotinėje romantikoje paskendęs Daukantas parašė pratarmes šitokio turinio knygelėm: „Parodymas, kaip apynius auginti," „Sėjamosios pašaro žolės," „Pamokymas apie auginimą tabokų," „Naudinga bičių knygelė," „Pamokslas, kaip girias kirsti, sėti ir diegti." Štai citata iš knygos apie apynių auginimą: „Norėdamas, kiekvieną ūkininką pamokyti, kaip tą žolę, taip didžiai reikalingą ir naudingą, reikia auginti ir gerbti, kaip ypatinguose sodnuose, taip ir namų patvoriuose, išguldžiau čia iš teutonų kalbos raštą apie apynių auginimą į žemaičių kalbą, idant kožnas perskaitęs žinotų, kaip reikia kutinti tą žolę." (I, 676). Tiesa, Daukantas nepraleis progos nepastebėjęs, kad senovėje apyniai patys Lietuvos giriose augo, tik šiais išsigimusiais amžiais juos reikia kultivuoti. Pagal Daukantą, panašiai atsitiko ir su vaismedžiais. Kadaise ir mūsų krašte jie buvo gerbiami, ką liudija visa eilė žodžių. O dabar „ir taip didžiai retai ir tų pačių nususių tegal regėti." :I, 672). O kodėl kalnėnam ir žemaičiam reikia knygelės apie taboko auginimą? Todėl „jog lietuvis, sekdamas savo senovės būdą, nieko nenori nuo svetimo reikalauti, bet vis pats dėl savęs išmanyti." Žmonės, nemokėdami „kaip tą žolę reikia taupyti ir gerbti bei patiekti, kad ją galima būtų naudoti, tankiai nustoja ne vien kašto,bet ir darbas per veltui prapuola" (I, 682).

Šitoje paskaitoje visai nejučiomis atsirado daugiau istorijos bei literatūros negu buvau užplanavęs. Bet tai smagi istorija ir jos nesigailiu. Tačiau kalbėdamas ateitininkams gerą valandą negaliu apsieiti be moralo.

Ano meto Lietuva, uždaryta Rusijos imperijoje, nuo pasaulio atskirta, prarado visą devynioliktąjį — šimtmetį. Todėl daug vėliau negu kitur tarp mūsų pradėta rūpintis masių švietimu, grožine proza, laikraščiais. Vėliau negu kiti pradėjome keltis iš kaimų į miestus ir įsigyti miesto gyvenimui reikalingų profesijų. Dabartinė padėtis labai panaši: antrosios imperijos globojami prarasime ir dvidešimtą amžių.

Mūsų laikais marksistai sudaro savotišką devyniolikto šimtmečio idėjinių paminklų apsaugos draugiją. Visos ideologijos su laiku tampa konservatyvios, išlaiko savo atsiradimo meto galvoseną, ją konservuoja ateinančiom kartom, juo labiau, kada patekus į valdžią joje išsilaikymas tampa pagrindiniu uždaviniu. Lenkijos komunistų retorika yra konservatyvi: jūs, darbininkai, dirbkite stropiai, sąžiningai, savo tėvynę mylėdami nemaištaukite, nes viešuose reikaluose jūs nieko nenusimanot, o mes, komunistai, ir toliau vilksime sunkią valstybinio darbo naštą, važinėsime limuzinais, dalinsimės dvarais.

Marksas gal ryškiausiai tuo metu reikalavo, kad pramonės išsivystymas būtų naudingas visiems. Katalikai, priešingai, dengėsi įgimta nuosavybės teise ir pramonės išsivystimo neįvertino.Markso moralinis rūpestis reikšmingas ir dabar, tačiau jo numanytos priemonės pasirodė esančios nevaisingos. Kapitalistinės šalys vis eksperimentuoja, vis derinasi prie besikeičiančių sąlygų, ieškodamos priemonių, kurios didintų darbininkų gerovę ir kartu būtų ekonomiškai efektyvios. O komunistiniuose kraštuose ideologija padeda užkonservuoti tam tikras formas, kurių laikomasi, nors jos ir būtų nenaudingos. Sovietų Sąjunga vis nesugeba išsipalaiduoti iš kolektyvinių ūkių, iš centro planuojamos pramonės klampynių. Esu skaitęs nusiskundimų, kad marksizmo plitimas Afrikoje didina bado grėsmę, nes marksistai, galvodami devyniolikto šimtmečio kategorijomis, kapitalą kiša į sunkiąją pramonę ir skurdina žemės ūkį.

Devynioliktame amžiuje gana aklai tikėta, kad pramonė visada reiškia pažangą. Vakaruose vėlesniais laikais išsivystęs skeptiškas šios prielaidos vertinimas Sovietų Sąjungoje susiduria su vyraujančia ideologija. Amerikoje statomi nauji fabrikai labai nepanašūs į tuos, kuriuos statė prieš penkiasdešimt metų; Lietuvoje statomi nauji fabrikai yra senoviško tipo, juose nesimato pastangų sukurti švaresnę, patrauklesnę aplinką. Sovietinės atominės jėgainės, turbūt ir Sniečkogradas, neturi tų brangių, saugumui užtikrinti prietaisų, kurių reikalaujama Amerikoje.

Sovietinį žemės ūkį vis dar ženklina kombainų meilė, ir todėl sausinamos Lietuvos pelkės, lyginami

Ar gali maža tauta ilgesnį laiką gyvuoti be savo valstybės. Turbūt, kad ne.

Turistai lankosi Lietuvos kaime, Rumšiškės (1983).

kalneliai, kad žmogus nežinotum, ar lankai Lietuvą ar Amerikos lygumas. Šiuo metu vystoma smulkaus žemės ūkio technologija Lietuvos atrodo nepasiekia ir planuotojų galvosenos neįtakoja.

Devyniolikto amžiaus pramonė rėmėsi paprasta, neišlavinta darbo jėga. Mūsų laikais ji remiasi protu ir technologija. Atrodo, kad Sovietinės pramonės modernėjimui kliudo tam tikri ideologiniai, moraliniai įsitikinimai. Nedora yra žmogui gyventi be darbo, todėl nedora jam mokėti bedarbio pašalpą. Kur kas doriau išvaryti moterų brigadas su plaktukais Vilniaus gatvių taisyti, negu nusipirkti kelis prietaisus, daugiau darbininkams mokėti, o bedarbius siųsti į mokyklas.

Žinoma, visur čia pinasi labai įvairios priežastys, ir konservatyvi ideologija tebūtų tik vienas iš daugelio veiksnių.

Labai Lietuvai kenkia kultūrinė izoliacija. Bibliotekose nėra pagrindinių užsieno veikalų, tyrinėtojai negali prieiti prie archyvų, susipažinti su skirtingais ir kartais aukštesniais darbo standartais. Vilniaus universiteto istorijos tyrinėtojai negali prieiti prie Romos archyvų, muziejininkai negali stebėti kitų kraštų muziejų, gauti užsienyje gausiai leidžiamų katalogų. Vakaruose išleistas renesanso filosofinių rankraščių katalogas Lietuvoje esančių rankraščių neįtraukia. Lietuvoje esančių rankraščių katalogas buvo išleistas Lietuvoje, tačiau ta medžiaga lietuviškai nemokantys negali pasinaudoti, ir todėl šis mūsų kultūros gabaliukas nebus įtrauktas į pasaulinę istoriją.

Vis tai pavyzdžiai izoliacijos, kuri, manyčiau, Lietuvai labai kenkia. Šiuo atveju Lietuvos padėtis tokia, kokia ji buvo tautinio atgimimo metu. Tačiau vienu atžvilgiu padėtis yra labai pasikeitusi. Devynioliktame šimtmetyje nacionalizmas buvo vertinamas teigiamai; išsilaisvinimo kovų vadams visur buvo teikiamas didvyrio vardas. O dabar yra visai kitaip, ir mūsų Brazaitį Amerikos spauda priėmė — kiek jį iš viso minėjo — kaip nacių pataikūną. Turbūt nesu sutikęs nei vieno amerikiečio, kuris Lenkijos įvykiuose matė tautos pastangas atsikratyti rusų priespaudos. Svarinsko, Skuodžio bylos Amerikos spaudos nedomino, ir niekur jose nebuvo minimas tautinės rezistencijos momentas.

Būtų galima ilgai svarstyti, kodėl taip yra: ar kaltas mūsų pačių nesugebėjimas ar pasaulis, kuris tautų gyvavimo nevertina. Bet tokius svarstymus paliksiu kitai progai. Noriu tik pastebėti, kad Kohn'o kategorijomis vertinant, lietuvių tautinis judėjimas šiuo metu yra pažangus. Dabartinės Lietuvos pirmeiviai yra arba nacionalistai arba katalikai, ir dažniausiai abu kartu. Jie skelbia demokratijos, tolerancijos, ekonominio teisingumo šūkius. Jie siekia pralaužti krašto izoliaciją ir laimėti tuos keliolika dar likusių dvidešimto amžiaus metų.

— Eik, broli, pailsėk, aš padirbsiu... ... dirbsime abu.

Šių veiklos metų bėgyje man dažnai teko pagalvoti, kad turi būti rimta priežastis, kodėl Dievas mus padėjo čia, išeivijoje, o ne Lietuvoje. Kartais man nebuvo aišku, kodėl tiek daug stiprių, tvirto būdo, inteligentų gyvena laisvėje, kai jie galėtų gyventi Lietuvoje ir padėtų rašyti, bei skirstyti Lietuvos Katalikų Bažnyčios Kroniką, ir galėtų užstoti ir paguosti vaikus, kurie kasdien pabunda ir gyvena malšinančioje aplinkoje. Kodėl mes gyvename čia, toli nuo Nemuno krantų, toli nuo suklumpančių, kuriuos galėtume kartu su stipriaisiais ten panešti ant savo pečių? Kodėl gyvename čia, taip toli nuo tų, kurie vargsta naktimis rašydami Kroniką . . . per toli, kad galėtume jiems pasakyt: „Eik, broli, pailsėk, aš padirbsiu dabar, o kai pavargsiu, grįši tu... darbas bus lengvesnis, kai dirbsime abu."?

Šių metų bėgyje aš gavau labai aiškų, labai pilną atsakymą į kiekvieną iš savo klausimų. Labiau negu bet kada anksčiau man teko kovoti už savo įsitikinimus . . . stovėti vienai . . . išreikšti tiesą, kai niekas tos tiesos nenorėjo . . . atverti vieniems akis, kol kiti bandė juos apakinti melais ... ir ieškoti būdų priminti žmonėms, kad yra tokia žemė, kuri vadinasi Lietuva, kiekvieną momentą prisimindama, kad mano žodžiai turi būti stiprūs, pergalvoti ir nenubyrėtų kaip trupiniai iš virpančios širdies. Šių metų pradžioje man pasidarė aišku, kad mano žodžiai, veiksmai ir darbai turėjo būti tokie, kurie atsiektų savo tikslą pirmutiniu smūgiu . . . nes praėjusi proga nebesugrįžta.

Skaitydama Lietuvos Katalikų Bažnyčios Kroniką, aš dažnai įsivaizduodavau, kaip turi jaustis kovotojas už savo įsitikinimus . . . kaip reikia jaustis vienų vienam, patekus į pilną žmonių kambarį, ir tu esi visiškai skirtingos nuomonės. Kaip jaustis, išpažįstant savo tikėjimą, kai aplinka tam nėra palanki . . . Bet įsivaizduodama tokius dalykus, aš niekada nesitikėjau, kad man tektų taip atsistoti, prabilti ir kovoti panašiai kaip tiems, gyvenantiems Lietuvoje. Dažnai teko atsistoti su malda širdyje, kuri sakė, „Kalbėki per mane. Pasakyk jiems, ką jie turi žinoti, nes aš tam žodžių neturiu". Stovėjimas vienam turi būti vienas iš vienišiausių laikų žmogaus gyvenime. Jis stovi vienas ir jeigu jis nėra stiprus žmogus, ta minia jį gali papiauti . . . išjuokti, sugėdinti, apdraskyti pikčiausiais žodžiais. Aš taip galvodavau anksčiau, o dabar galiu pasakyti, kad realybėje tai nėra pilna teisybė.

O, yra tiesa, kad nėra lengva atsistoti, prabilti, ir ginti savo įsitikinimus, kai būtų šimtą kartų lengviau tik nieko nesakyti.Bet taip pat yra tiesa, kad tą padarius, nestovi vienas. Visai ne! Kai atsistoji, su tavim atsistoja kiekvienas žmogus, kuris kovoja už tuos pačius idealus . . . kai prabilsti, su tavim prabilsta visi tie, kurie kenčia už tuos pačius žodžius, kuriuos tuo momentu sakai. Ir nors širdis ir balsas virpa, tave remia ne vien tik tautos galiūnai iš gilios praeities, bet tūkstantis gyvų sielų, kad su tvirtumu ir įsitikinimu stovėtum ir kalbėtum tiesą.

Šių mokslo metų pradžioje pradėjau rimtai kovoti **UŽ** politinius kalinius Lietuvoje, norėdama padėti savo tautai kiek tiktai galiu. O dabar, po metų, po kalbų, pasisakymų ir apaštalavimo, aš kovoju ne **UŽ** juos, bet **SU** jais.

Dievas su savo švelnia ranka atidengė saulę ir apšvietė šešėlius, kurie temdė mano proto kampus... ir tai padarydamas, Jis parodė, kodėl gyvename išeivijoje, o ne Lietuvoje.

Tuo pačiu metu Jis man parodė, kokie svarbūs ateitininkų penki principai, nes kiekviename atvejyje galėjau remtis jais, semtis iš jų stiprybės, tvirtumo pasitikėjimo ir inteligentiškumo. Per juos pajutau mūsų tautos vieningumą, pajutau kokią didelę atsakomybę turime visuomenėj netylėti, o prabilti ir skleisti tiesą visiems. Per juos supratau ką reiškia būti, „vienybėje su kovojančia tauta". Todėl šios Šeimos Šventės proga Bernardo Brazdžionio žodžiais,

„Šaukiu lietuvį burtis prie lietuvio
Ir gyvą širdį prie gyvos širdies,
Kad tamsiame vidurnaktį nežuvę
Pakiltų rytmečiui gyventi ir žydėt"

Kviečiu kiekvieną . . . didelį ir mažą ir jauniausią jaunutį ir vyriausią sendraugį prisidėti prie tos kovos šiandieną, parašydami trumpą sveikinimą politiniam kaliniui. Popierius, vokai, plunksnos ir adresai bus moksleivių išdalinami. Pasakykime kaliniams, kad mes juos girdime, kad jų šauksmas nepradingo vėjo ūžime, o aidi mūsų širdyse ir sklinda po pasaulį, spindėdamas mūsų darbuose. „Eik, broli, pailsėk, aš padirbėsiu dabar, o kai pavargsiu, grįši tu... darbas bus lengvesnis, kai dirbsime abu".

GARBĖ KRISTUI!

Ginta Palubinskaitė

Pastaba: ši Gintos kalba buvo pasakyta Los Angeles ateitininkų šeimos šventėje.

Red.

Vytauto Mačernio kūrybos motyvai

Lidija Dudėnaitė

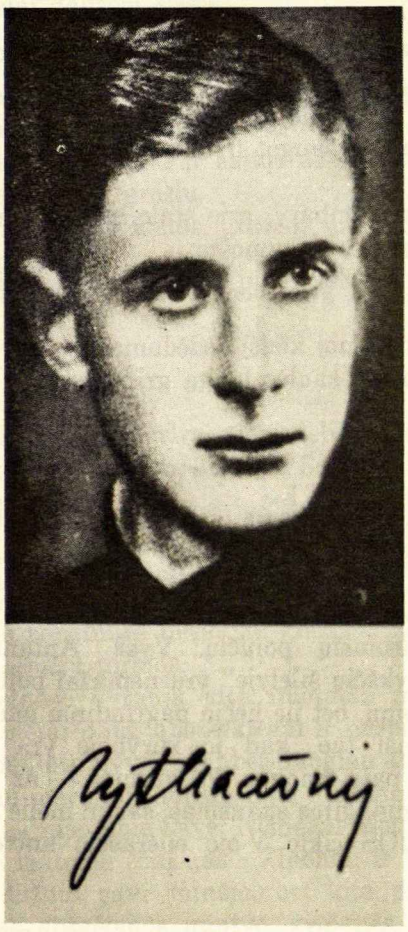

Vytautas Mačernis (1920—1944)
Šįmet 40 m. nuo Vytauto Mačernio mirties.

Kiekvienas žmogus gimdamas atneša ką nors į šį pasaulį; kiekvieno žmogaus gyvenimas turi tam tikrą prasmę. Mirčiai atėjus, žmogus savo žemiškos gyvybės netenka, bet žemėje palieka savo nemirtingumo žymes. Ar tai būtų muziko sukurtos melodijos, ūkininko darbu palaiminta derlinga žemė, mokytojo žinių pasidalinimas su jaunomis, laukiančiomis galvelėmis, ar poeto sukurtos eilės, kurios kitų dvasią kelia, ramina ar guodžia. Žmogui žemę apleidus, visi šie turtai lieka įamžinti. Karta po kartos gali jais dalintis ir iš jų mokytis. Lietuviai tokių turtų turi kupiną kūrybos kraičio skrynią, pilną meno, muzikos, mokslo ir literatūros dovanų, kurias mes turime tik pajėgti įvertinti.

Tų lietuviškų turtų kraičio skrynioje savo kampelį užima Vytauto Mačernio poezija. Nors Mačernis gyveno šioje žemėje tik nepilnus 24 metus, jis paliko ištisus puslapius žavingų eilių ir savo kūrybingumo aukščiausią atsiekimą — Vizijas. Būdinga, kad savo poezijoje Mačernis dažnai mini mirtį, kuri taip netikėtai ir taip nelaiku jį pasišaukė. Mirties tema Mačernio poezijoje, mano nuomone, sukelia tam tikrą mistinį ryšį tarp jo rašymo apie mirtį ir jo netikėtą žuvimą. Šio darbo tikslas: panagrinėti kai kurias Mačernio eiles, ypač tas apie mirtį ir nuspręsti jų ryšį su šio jauno poeto staigia mirtimi.

Pirmiausia, apie šio poeto gyvenimą. Vytautas Mačernis gimė 1920.VI.6 Šarnelės kaime, Žemaičių Kalvarijos valsčiuje, Telšių apskrityje. Baigęs Sedos vidurinę mokyklą, mokėsi Telšių gimnazijoje. Pagal Alfonsą Nyką-Niliūną, kuris gerai pažinojo Mačernį, jaunasis poetas dažnai pasakodavęs apie savo šeimos kilmingumą. Jo tėvas buvo stambus ūkininkas, o gal net bajoras. Pats Vytautas skirdavosi iš kitų jaunuolių savo aristokratiška išvaizda ir laikysena.

1939 m. rudenį Mačernis įstojo į Kauno Vytauto Didžiojo Universiteto Teologijos — filosofijos fakultetą, kur studijavo anglų kalbą ir literatūrą. 1941 m., persikėlęs į Vilniaus universiteto Humanitarinių mokslų fakultetą, studijavo filosofiją. Kai 1943 m. vokiečių okupacinė valdžia uždarė Vilniaus universitetą, Mačernis grįžo į tėviškę, kur gyveno iki 1944 m. rudens. Poetas tragiškai žuvo, bandydamas pasitraukti į Vakarus.

Šios paskutinės Vytauto Mačernio kelionės draugas D. Banionis pasakoja: „Mes abu su Vytautu išvažiavome iš Šarnelės į Žemaičių Kalvariją. Vytautas man sako: ‚Žinai, iškraukim daiktus pas mano tetą, aš vienas greičiau suvažinėsiu'. Nesulaukęs, einu į Žemaičių Kalvariją. Matau — stovi arklys išdrėkstu šonu. Vežime sėdi sukniubęs Vytautas. Veidas ir rankos kruvinos — negyvas"(1). Tikslesnių jo mirties aplinkybių nėra. Kūnas palaidotas tėviškės laukų kalnelyje. Tik pusmetį prieš savo mirtį Mačernis LXVII (67-ame) sonate iš Metų Sonetų ciklo rašo:

> Ir atsisveikinęs tik mostu su svečiais,
> Palikęs žiburius toliau jų šventei degti,
> Išeisiu vienišas į amžinąją naktį (2).

Mačernis išėjęs tą spalio naktį tikrai niekad ir nebegrįžo, o iškeliavo į amžinybę. O jo eilėraščiai liko kaip tikri jo žiburiai, kurie mums, jo „svečiams" ir dabar dar dega.

Mačernis pradėjo šiuos literatūrinius „žiburius"

kurti būdamas penktoje klasėje, kada pirmieji jo eilėraščiai pasirodė „Ateities spinduliuose". Po to Mačernio kūryba vis ėmė daugiau rodytis spaudoje, pvz., 1939 m. moksleivių poezijos almanache „Pirmieji žingsniai" buvo ir Mačernio eilių. Bestudijuodamas Vilniuje, Mačernis savo kūrybą skaitydavo viešuose literatūros vakaruose, tuo sužavėdamas ne tik literatūra besidominčius, bet ir kritikus. Vienas iš jų buvo V. Mykolaitis-Putinas, kuris nuoširdžiai įvertino jauno poeto kūrybos pastangas.

Tuo laiku Vilniuje daug dėmesio buvo atkreipta į VIZIJŲ ciklo eilėraščius, kuriuos Mačernis buvo pradėjęs rašyti gimnazijos laikais, o užbaigė Vilniuje kartu su įžanga ir pabaiga.

Šis ciklas yra įdomus ir intriguojantis paradoksiniu būdu. Šiame poezijos veikale Mačernis sukuria realistinį pasaulį, kuriame vyksta gan paprastas, kasdieninis gyvenimas, bet tame gyvenime jis įpina amžinybės elementą. Čia jo mieloji Senolė jį moko, guodžia; čia darbininkai į laukus žygiuoja — viskas vyksta mieloje tėviškėje, bet jaučiasi dangiškai mistinė nuotaika. Štai pavyzdys šių dviejų elementų, t.y. žemiška realybė ir amžinybės nuotaika. VIZIJŲ ciklo III-ame eilėraštyje poetas, eidamas pro seną sodą, mato:

Aš pažvelgiau į tėviškės laukus, dar rytmečio
tyloj paskendusius,
Kai jie prieš saulę tekančią suklaupę meldės
tyliai
Ir šviesiame regėjime mačiau jaunosios rūbuose
senolę skaisčią
Iš seno sodo vienumos pakylant...
Jinai lengvučiais žingsniais pasikėlė eit per
žemę kvepiančią,
Skaisčiom, skaisčiom akim, tarsi kalnuos du
ežerėliai gilūs.

Priėjo ji upelį ir ranka vandens pasėmė,
Šaltais, šaltais lašais suvilgė kaktą, lūpas.
Paskui drąsiu mostu laukus palaimino
Ir vėl, pečius šilton skaron susisupus,
Nuklydo ji tolyn, kur tolimam danguj du
debesėliai
Balti balti, lyg jūroj du maži laiveliai, supos (3).

Mačernio tėviškės laukai ir jo mieloji Senolė buvo labai realūs gyvenimo elementai, bet čia net laukai „suklupę meldės" prieš saulę, o Senolė labai realistiškai apibūdinta, „pečius šilton skaron susisupus" tuos laukus laimino. Negalima sakyti, kad tai pavaizduotas tikras kasdieninis gyvenimas, bet nėra ir visiška fantazija. Mačernio plunksnai nebuvo sunkumų tai suderinti į puikiai ir vaizdžiai įtikinantį aprašymą.

Šioje VIZIJŲ ištraukoje taip pat išryškinta Mačernio didi meilė ir pagarba jo Senolei, kuri yra minima daugelyje VIZIJŲ ciklo eilėraščių. Tai buvo jo auklėtoja, gyvenimo mokytoja ir iš paties poeto pasisakymų — jo geriausia draugė. Jaunasis poetas užaugo pagrindinai senolės priežiūroje, „todėl, kad Motina laukė dukters, o gimus berniukui — jo nemylėjo. Mačerniui jos meilė liko šviesiausias ir gražiausias vaikystės prisiminimas" (4). Jo pasakojimai apie Senolę yra tikri ir pilni entuziazmo ir nuoširdumo, pvz. VIZIJŲ ciklo IV-asis eilėraštis štai kaip prasideda:

Šiandien prisiminiau aš vieną nuotykį iš savo
bundančios vaikystės metų, —
Tą tylų vasaros sekmadienį, keliavusį pro
mus, —
Kai ašen ir senolė dviese —
Palikę buvom saugot ir dabot namus.

Didžiajam kambary, prie stalo, pievų, ežerų
pelkynų gėlėmis papuošto,
Iš didelių maldaknygių senolė meldėsi, atsidusdama
slapčia,
Ir ašen supamoj kėdėj sėdėdamas
Ilgai stebėjau saulės langą grindyse (5).

Iš šios ištraukos matoma, kad meilė Senolei tikrai gali būti viena iš pagrindini

Kritikų nuomone, VIZIJOS yra geriausias Mačernio kūrinys. Bet kuriam skaitytojui šis veikalas sukelia įvairiausių pojūčių. Vysk. Antano Baranausko „Anykščių šilelyje" yra nemažai pojūčius kutenančių posmų, bet jie liečia pagrindinai gamtą. Mačernis skiriasi tuo, kad jo kūryboje yra daugiau apibūdintas pats žmogus, jo jausmai — ar tai būtų tamsi depresija, gilus skausmas, švelni meilė ar šviesi viltis. VIZIJOS ciklo V-ojo eilėraščio antroji dalis prasideda:

Bet kartą baigės vasara. Laukai aptilo. Paskutiniai
ežerų ir pelkių paukščiai
Pasuko į pietų šalis šiltas.
Ir ašen palikau namus, sodybą ir pilkąsias
aukštumas
Ir atėjau miestan. O su manim atėjęs vakaras ilgais
šešėliais klojo parkus ir gatves.

Praeinant dideli lašai nuo mūro sienų purvinų
ant veido tiško
Žmonėms, kurie skubėjo pro mane keistų vilčių
ir nerimo pilni.
Iš požemių iškilę darbininkai buvo niūrūs
ir pablyškę:
Jie nešės nuobodį veiduos ir slaptą neapykantą
širdy.

Per daugel metų jie įprato saulėn nepažvelgt,
nepažiūrėti,
Sukniubę po dienos našta.
Jų taip iš lėto
Geso ateities gyvenimo šviesa (6).

Čia poetas meta lengvą žvilgsnį į jo apleidžiamos gamtos kampelį, toliau labai vaizdžiai, sąmoningai nenaudodamas gražiai skambančios poetinės kalbos, miesto žmonių slegiančių nuotaiką mumyse sukelia. Supranta pats skaitytojas jų „nuobodį" ir „neapykantą", kuri yra gyva veidą taškančiuose lašuose.

Štai dar keli pavyzdžiai Mačernio žmogaus jausmų apibūdinimo iš Vizijų ciklo:

Tik pas mane tamsus vidunaktis, tik pelenuos
maža ugnelė gūri,
Ir baisiai daužosi širdis.

— — —

Paskiau regėjau sunkų triūsą. Iš reto plakė
šiurkščios darbininkų širdys,
Bronziniai jų veidai ir šaltos akys spinduliavo
laisvės ir jėgos grožiu.
Jų rankos buvo kietos, grubios, pajuodavę ir
suskirdę —
Jų sielos — aiškios, šviesios, lyg mažų vaikų?

VIZIJŲ ciklas nėra vienintelis Mačernio stambesnis kūrybos darbas. Jo Metų Sonetai, kurių yra aštuoniassešimt, yra nebaigti, bet visvien tai yra graži poezija. Nors Mačernis šį veikalą pavadino „Metų sonetai", vienintelis šių eilėraščių panašumas į klasišką sonetą, yra temos vystymas. Formos atžvilgiu Mačernis sonetuose nesilaiko klasiškojo soneto keturiolikos eilučių formos.

Sonetuose vyrauja kita nuotaika negu VIZIJŲ cikle. Sonetai daug abstraktesni ir nespindi realistiškai apibūdintu gyvenimu, bet daugiau koncentruojasi ieškojimu moralinių idealų ir jų atradimu. Čia nemažai poetas rašo apie save. Nemažai Metų sonetų puslapiuose matome žodį „aš". Žinoma, ir VIZIJŲ cikle poetas dažnai save minėjo, bet kita prasme. Metų sonetuose aprašomos mintys, svajonės, sąmyšiai — visi labai abstraktūs dalykai. Pvz. XIX-ame sonete Mačernis rašo:

Mano siela šiandien sunkiai serga,
Degdama vienatvės liūdesio karščiu.
Aš nemoku jai palengvint vargo.
Ką ji kliedi, aš suprasti negaliu.

Aš sekiau jai pasakas gražiausias,
Sugalvojau malonumų daug naujų.
O jos akys nežinia ko klausia —
Tokios keistos — net pažvelgt į jas baugu.

Ir supratęs, jog pamišusi kada
Ji suplėšytų į skutelius mane, —
Kai ištroškus atsigert paprašė,

Jai pasiūliau taurę žudančių nuodų,
Bet, išsiurbus paskutinį lašą,
Ji sušuko: trokštu — duoki stipresnių (8)!

Lietuvos kaimo detalė, Niūronys (1983).

Šį eilėraštį perskaičius, skaitytojas susidaro įspūdį, kad Mačernis kovojo su savimi — jo siela pergyveno didelį liūdesį ir vargą. 1942 m. Mačernis rašo Br. Vildžiūnaitei: „Aš jaučiu kaip širdyje auga kažkas, plečiasi; plečiasi mano vienišumas... Ir man kažkaip neįprastai gera, ir aš jaučiu turįs kažką daryti ir ma-

no siela kažko belaukdama virpa" (9). Yra nemažai tokios nuotaikos sonetuose:

Einu, bet nežinau į kur nueisiu,
Ir gyvenu, bet palaidai ir be prasmės:
Ragaudamas gyvenimą, kaip vaisių,
Ir vėl nešdamas, kaip naštą ant peties.
(Iš XXIII-ojo soneto)

Liūdesys atėjo pas mane, kaip vėjas naktį
Prie apleisto bokšto, stovinčio tarp vienišų laukų,
Ir įsiutęs ėmė mano sielą plėšyti, plakti,
Tartum seną vėliavą, nublukusią ir be ženklų (10).
(Iš XXXVI-ojo soneto)

Šios liūdnos nuotaikos pagrindinai reiškiasi Rudens ir Žiemos sonetuose.

Mačernio siela, rodos, kartu su pavasariu atgimsta. Pavasario sonetuose randame šviesesnę nuotaiką. Čia vyrauja gamtos atgimimo stebuklai, gražios mergaitės, meilė. LXVIII-ame sonete randame visus šiuos Pavasario sonetų motyvus. Jie sukelia Mačerniui džiaugsmą:

Ramus ir saulėtas sekmadienis miške...
Ties ežeru beržai į vandenį palinkę,
Viršūnės nušviestos šviesa gelsvai blyškia;
Ir saulėj virpa skaidrios tolumos aplinkui.

Tu ateini taku, lyg šokdama lengvai...
Viršum galvos linguoja medžių šakos.
Ir iš toli matyt, kaip išpinti plaukai
Srovėm auksinėm ant pečių lieknųjų teka.

Tu prieini, mane bučiuoji ir šypsai;
Ir tavo sodrios, švytinčios, kaip liepsnos lūpos
Yra, lyg du pavasario ugnies žiedai.

O taip ramu, ir saulėje beržai vos supas:
Pro jų viršūnes matos tolimas dangus —
Sapnuojantis kaitraus vidurdienio sapnus (11).

Tai didelis kontrastas su Žiemos ir Rudens sonetais. Vasaros sonetų yra tiktai du. Manoma, kad Mačernis planavo vasaros ciklą padidinti, bet viską užbaigė netikėta, staigi mirtis. Perskaičius vasaros sonetus, susidaro įspūdis, kad poetas nujautė kas jo laukia, kas jam lemta. Norisi tikėti, kad vasaros sonetai spindės šiltais vasaros grožio vaizdais, o deja, abu paskutinieji sonetai sukelia poeto liūdnos ateities iliuziją. Pirmąjį vasaros sonetą (LXXVI-ame) Mačernis štai kaip užbaigia:

Veltui, režisieriau, kažko vaidinime
ieškojome —
Dabar aš eisiu ir vaidinsiu, rolės nepaskaitęs,
Ir paskutinėj scenoj taip suriksiu:
„Mano siela mirė"!

Pratrūksiu tokiu širdį draskančiu raudojimu,
Kad ložėj kažikur nualps išbalusi mergaitė,
Ir salėj žiūrovai bus ilgai nuo išgąsčio pastirę (12).

Kaip gali būti aiškiau atvaizduota mirtis. Juk pats poetas sušunka „Mano siela mirė"! o mes, jo skaitytojai, lyg žiūrovai tos baisios tragedijos, „ilgai nuo išgąsčio pastirę" esame ir gailimės, netekę tokio puikaus lietuvio poeto.

Paskutiniame (LXXVII-ame) Metų sonetų vasaros sonete sudaromas Mačernio pomirtinio gyvenimo vaizdas. Žinoma, Mačernio siela amžinai tebegyvens ten, kur jai ramu — tėviškės namuose.

Iš varginančio triukšmo, gatvių dulkinų ir saulės
Aš vėl grįžau į šešėliuotus, pamirštus namus
Ir lyg spalvotas sapnas, dar vaidenasi pasaulis,
Dar matos gatvėmis žmonių plaukimas neramus.

Aš sėdžiu, ugnyje burna, liguistai spindi akys...
Už sienos girdisi dainavimas, kurtus tylus
Jaunos sesers... Į langus atsimušdamos plaštakės
Gelsvais milteliais nuberia įtrūkusius stiklus.

Toli už lango pievom vaikšto saulė ir šešėliai,
O dar toliau ant kalno snaudžia ramūs tvenkiniai —
Užmik ir tu, širdie, kuri tiek liūdesio pakėlei,

Kurią praeivių smalsūs žvilgsniai įžeidė giliai...
Ant stalo miega pamerktos mažytės lauko gėlės,
Už lango dūzgia medumi apsunkę bitės ir vabzdžiai (13).

Pirmame posmelyje Mačernis tebeatsimena pasaulį kaip „spalvotą sapną", apie kurio sunkumus, naštas ir, žinoma, malonumus visą savo trumpą jaunystės amžių rašė. Gaunasi įspūdis, kad poeto siela uždaryta nameliuose, kuriuose girdi sesers dainas ir pro langą mato pievom vaikštančią saulę. Rodos, čia jo širdis pagaliau atras ramybę: čia jau nebetrukdys „praeivių smalsūs žingsniai".

Šie Vasaros sonetai ypatingai išryškina Mačernio savo ankstyvos mirties nujautimą. Kituose jo kūriniuose taip pat dažnai minima mirtis. Lyg rodant kokią pagarbą mirčiai, 1944 m. parašytas eilėraštis (Žiemos sonetų XXXIII) prasideda triumfuojančiu posmu:

Garsus Toreador, Mirtis baisioji (14)
Gyvenimo arenoj vaikšto išdidi.

Tais pačiais metais rašo:

Nors vienas naktį ir apleistas,
Skausmu apsvaigęs išėjau
Paklyst ir nebegrįžt daugiau...

Nujautė poetas, kad gale tų metų jis išėjęs tikrai nebegrįš. Nebegrįžo — žuvo puikus lietuvis poetas, ir kartu su juo begalybė gražiausių eilėraščių ir spalvingiausių sonetų, kuriuos jis galėjo parašyti gyvendamas. Senovės graikai sakydavo: „Dievų mylimieji miršta jauni." Mačernis buvo Dievo apdovanotas didelėm dovanom. Tas dovanas paskleidęs, jis iškeliavo pas savo Kūrėją.

1. V. Kubilius, **XX Amžiaus lietuvių poetai** (Kaunas, 1980), p.264.
2. Vytautas Mačernis, **Poezija,** red. Kazys Bradūnas (Chicago; Morkūno spaustuvė, 1961), p.107.
3. Ibid., p.17.
4. Kubilius, **XX Amžiaus lietuvių poetai,** p.258.
5. Mačernis, **Poezija,** p.19.
6. Ibid., p.21.
7. Ibid., p.22.
8. Ibid., p.57.
9. Kubilius, **XX Amžiaus lietuvių poetai,** p.262.
10. Mačernis, **Poezija, p.72.**
11. **Ibid., p.108.**
12. **Ibid., p.117.**
13. **Ibid., p.118.**
14. **Ibid., p.71.**

ŠALTINIAI

Kubilius, V. **XX Amžiaus lietuvių poetai.** Kaunas, 1980. **Lietuvių Enciklopedija.** 1959, 17-tas tomas, „Mačernis, Vytautas. **Poezija.** Red. Kazys Bradūnas. Chicago, 1961.

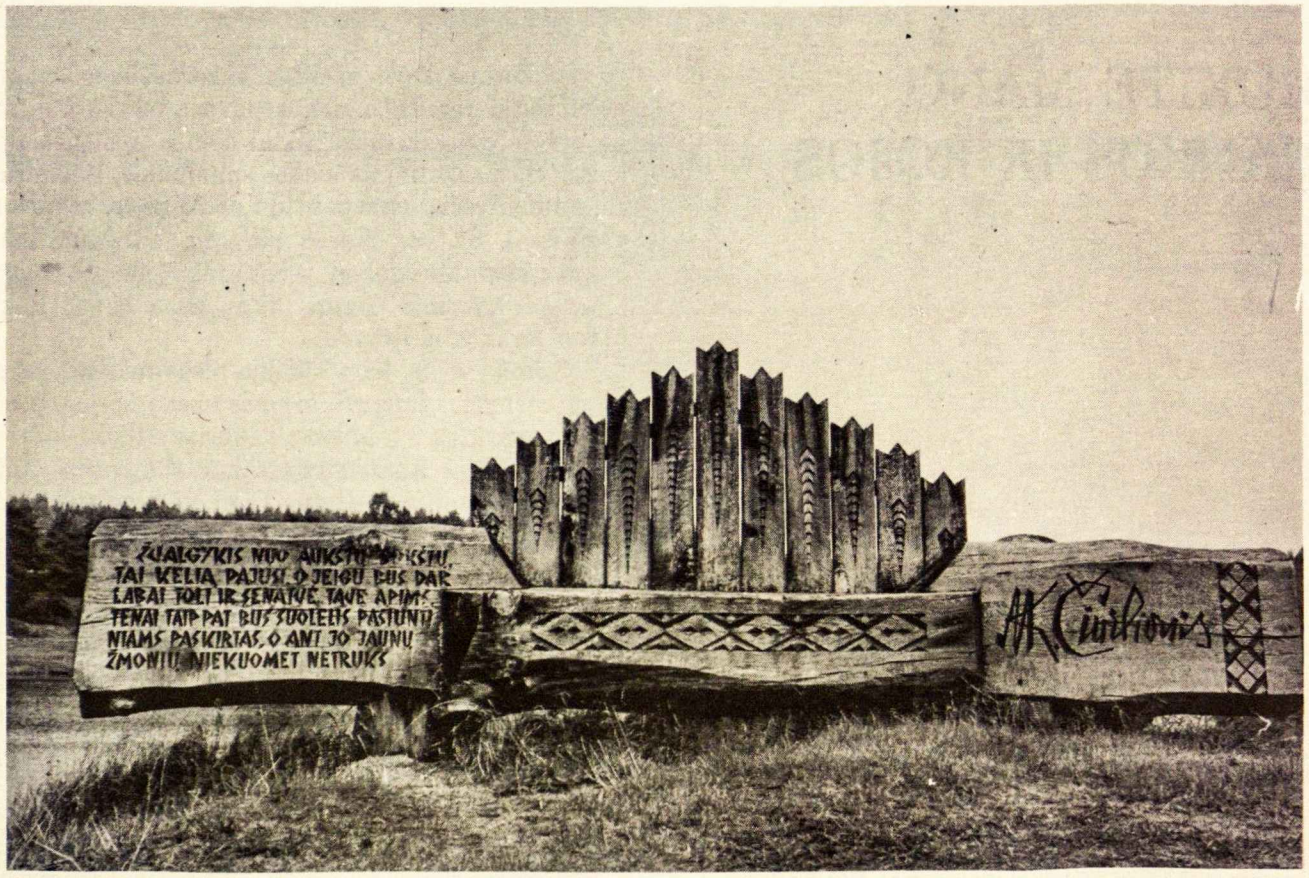

Sodelis prie M. K. Čiurlionio kelio prie Druskininkų (1983).

Trys lietuvaitės pasisiūlė atlikti 20 metų lagerio ir tremties bausmę vietoj kun. A. Svarinsko ir kun. S. Tamkevičiaus. Jų prašymą paskelbė „LKB Kronika" 61 numeryje.

TSRS generaliniam prokurorui
Nuorašas: LTSR vyriausiam prokurorui
Šukytės Aldonos, Povilo, gyv. Biržai, Vytauto 16-8,
Valaitytės Bronislavos, Jeronimo, gyv. Kapsuko raj. Sasnava,
Judikevičiūtės Janinos, Jurgio, gyv. Kapsukas, Sporto 14-6,

PAREIŠKIMAS

Vilniuje, vykstant kun. Sigito Tamkevičiaus teismui, mes, nespėjusios prieiti prie LTSR Aukščiausiojo teismo rūmų, vien už tai, kad norėjome dalyvauti teisiamojo kunigo byloje, buvome sulaikytos ir gavome: 1983.XI.30 — Aldona Šukytė 5 paras arešto, 1983.XII.1 — Bronislava Valaitytė ir Janina Judikevičiūtė po 10 parų arešto. Toks Saugumo darbuotojų elgesys yra aiškus įrodymas, kad teisiamas nekaltas žmogus, nes teisingumas nebijo viešumos.

Būdamos uždarytos kameroje be jokios kaltės, kaip ir nuteistieji kunigai, pasiryžome pakeisti taip labai reikalingus Lietuvai kunigus: Alfonsą Svarinską ir Sigitą Tamkevičių ir užimti jų vietas lageryje. Kiekviena iš mūsų sutinkame atlikti abiejų kunigų bausmę kartu, t.y. 13 metų griežto režimo lagerio ir 7 metus tremties.

Generalinis prokurore, grąžinkite Lietuvai kunigus, kurie nepadarė jokio nusikaltimo. Jeigu jums reikia krikščionių kraujo, tai leiskite mums pakeisti taip reikalingus mūsų tautai kunigus ir atlikti už juos visą bausmės laiką.

BŪKITE MANO RANKOS IR KOJOS

Stabtelim ir susimąstom prie pavergtoj Lietuvoj komunistų išniekinto Nukryžiuotojo atvaizdo... Be rankos. Nulaužtom kojom. Blogis siekia sužaloti, sunaikinti tai, kas žmogiška ir kas dieviška... Net simbolius... Tuo labiau pačius asmenis. Tačiau fiziniu laužymu, pavergimu, naikinimu gėrio dvasia nepalaužiama. Toj nepalaužiamoj dvasioj — gėrio pergalė.

(„Ateitis" 1981, Šeštas Numeris, psl. 198)

Paskutinis kovo mėnesio vakaras buvo daugiau negu tiktai ramus, malonus pavasario vakaras, nes jis atnešė daugiau negu tiktai dienos ir mėnesio pabaigą. Su paskutiniais saulės spinduliais, iš įvairiausių kaimynysčių, apsupančių Los Angeles, šeimos suvažiavo į Šv. Kazimiero parapiją dalyvauti Kun. Stasio Ylos Moksleivių Ateitininkų kuopos ruošiamam susikaupimo vakare, kurio tema buvo „Būkite Mano Rankos ir Kojos".

Švelnus vėjas, kaip kūdikio alsavimas miege, pūtė už bažnyčios langų. Varpams suskambėjus, pradėjome vakarą su šv. Mišiomis, kurias atlaikė kun. Olšauskas. Vilija Kontrimaitė skaitė skaitymus, Aidas Palubinskas tarnavo, Daiva Tomkutė nešė auką — rugiagėles, kurios simbolizavo mūsų ryšį su Lietuvos laukais ir tenai esančiais lietuviais. A. B. Brazdžioniai nešė duoną ir vyną ir Vita Polikaitytė-Vilkienė kartu su Linu Polikaičiu pravedė giesmes.

Nuo pat jaunystės esu tikėjus, kad Mišių grožis labai priklauso nuo žmonių dalyvavimo, nuo giedojimo, nes tai parodo žmonių vieningumą maldoje. Šiose Mišiose netrūko nei giesmių, nei broliškos meilės!

Po labai gražių, malonių Mišių susirinkome salėje ir tęsėme vakarą toliau su skaidrių montažu ir įvairiomis ištraukomis iš laiškų, gautų iš Lietuvos, ir poezija.

Salė buvo tamsoka, apšviesta tiktai mažų žvakučių, kurių šviesoje matėsi puokštės džiovintų gėlių ir tiesiog spindėjo plakatas, kuriame nukankintas Kristus ragino visus: „Būkite Mano Rankos ir Kojos".

Sėdėjome pusračiu, stebėdami skaidres. Muzikos tonai pynė skaidrių vaizdus su moksleivių mielais, senai pažįstamais balsais. Kiekvienas moksleivis skaitė, ir buvo įdomu stebėti, kaip žvakių spindesy kiekvieno veidas tapo rimtas, ramus. Tuose šešiolikos jaunuolių veiduose matėsi gėrio pergalė.

Paskutiniai muzikos tonai nuaidėjo į nakties tamsumą, ekrane šviesa užgęso ir laikinai visi sėdėjo susimąstę, kiekvienas su savo mintimis. Paskui M. Palubinskaitės, moksleivių kuopos pirmininkės kviečiami, visi susikabinom rankomis ir sugiedojome, „Kaip grįžtančius namo paukščius". Tuo baigę vakaro rimtąją dalį keliavome prie visų suvežtų skanumynų.

Nors vakaras buvo trumpas, jis buvo vienas iš maloniausių, kuriame man yra tekę dalyvauti. Rima Navickaitė ir Gailė Radvenytė kartu su moksleivių kuopos globėja Maryte Sandanavičiūte-Newsom vakarą nepaprastai gražiai suorganizavo. Yra tokie vakarai, kurie tikrai pagauna Kun. Stasio Ylos žodžių mintį,

Ir kaip giliai pajus žmogus,
Kad jo buity atsiveria dangus,
Ir kaip džiugiai prabils širdis,
Tavim pripildyta, tavim soti,
Prabils širdis tavim soti.

Ginta Palubinskaitė

LIETUVOS NACIONALINĖ MOKYKLŲ METODINĖ BIBLIOTEKA

Lietuviškoji ateitis — ko galima tikėtis?

Ofelija Barškėtytė

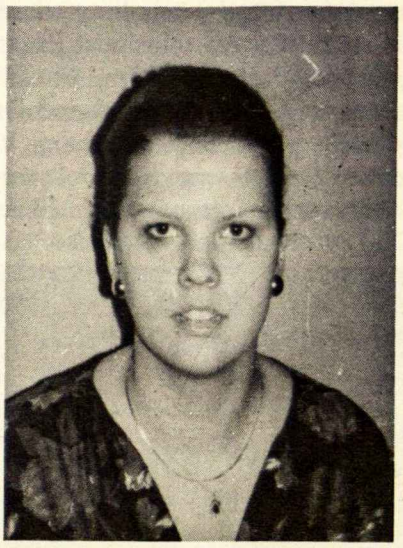

Ofelija Barsketytė skaitė šią paskaitą 1984 m. vasario 12 d. Waukegan-Lake County, Illinois Lietuvių Bendruomenės rengtame Vasario 16-osios minėjime. Ofelija yra ilgametė ateitininkė. Ji yra baigusi Arizona Graduate School of International Management magistro laipsniu ir dirba savo profesijoje.

Laiks nuo laiko mane apima tokia baimė, ar gal tiksliau pasakius, liūdesys. Visą gyvenimą esu įsijungus į lietuvišką veiklą. Susirinkimai, suvažiavimai ir pasitarimai — kasdieninė mano gyvenimo dalis. Bet kartais po labai užimto savaitgalio arba neproduktyvaus susirinkimo grįžtu į namus ne tik fiziškai pavargus, bet kartu ir nusivylus. Tada pradedu galvoti, ar tikrai verta taip įsigilinti į lietuvišką darbą, tiek laiko, jėgų ir pinigų jam pašvęsti? Trumpai pasakius, daug kartų aš prarandu viltį. Iš kur atsiranda tokie jausmai? Šiandien norėčiau ir sau į šiuos klausimus atsakyti, ir kartu gal jums duoti apie tai pagalvoti.

Paskutinius porą mėnesių esu daug laiko praleidus įvairiai diskutuodama su bendraamžiais draugais ir savo šeima vieną klausimą — ar mūsų lietuviškas darbas turi ateitį? Iš šio pagrindinio klausimo išplaukia įvairūs kiti. Nesu radus nei jokių atsakymų, nei išvadų, bet esu susidarius savo nuomonę. Tai ir norėčiau pasidalinti su jumis. Mano nuomonę yra sudaręs kontaktas su dviem grupėm, kurias skiria amžius. Pirmas kontaktas yra su jaunesniaisiais. Esu gan artimai dirbus su 10-18 metų jaunimu. Kartu turiu šešiolikmetį brolį, mokytojavau lituanistinėje mokykloje ir dirbau su skautais bei ateitininkais. Kontaktas yra gan platus — dirbu su berniukais ir mergaitėmis, sen. ateivių vaikais ir dypukų, turtingais ir ne, veiklių tėvų vaikais ir ne.

Antras kontaktas yra su bendraamžiais. Pažintys yra įvairios. Buvus ir skautė ir ateitininkė, dalyvavus stovyklose, kursuose ir suvažiavimuose, perėjus lietuviškos mokyklos sistemą ir nemažai apkeliavus, esu susitikus ir susipažinus su vadais ir nariais, fanatikais ir flegmatikais. Bedirbant, bedraugaujant ir bevadovaujant yra daug progų sužinoti, kodėl ir kokiam tikslui šie žmonės yra įsijungę į lietuvišką veiklą ar nors jai pritaria. Tikslų įvairumas kaip ir žmonių charakterių. Bet viena išvada, kurią daugumą esam padarę, yra, kad yra blogų ženklų.

Anksčiau, kai paklausdavai, kodėl vaikas lietuviškai nekalba, atsakymas būdavo — nenoriu. Tai dažniausiai būdavo reikalas su „ožiu". Dabar atsakymas daugiausiai yra „nemoku" — arba „nežinau žodžių, tai labai sunku". Tai reiškia reikalas yra su nemokėjimu ar nesugebėjimu.

Viena iš didelių problemų, kurią PLJS turėjo ruošdama Jaunimo kongresą, buvo, kaip mes susikalbėsim. Pietų Amerikos, Vokietijos, Anglijos jaunimas ir kiti vis skundžiasi, kad jų lietuvių kalba baisiai silpna. Juokingai gal ir skamba, bet kai kurie net rekomenduoja ruošti „tri-lingual" kongresus. Vienas iš didžiausių klausimų įvairiose organizacijose yra, kokia turėtų būti lietuviškai nekalbančio jaunimo rolė? Prieš dešimt metų tai buvo retai girdėtas klausimas. Kalbos silpnėjimas yra tik vienas pavyzdys. Yra ir daug kitų.

Dažnai dabar girdime įvairias organizacijas, ar tai būtų politinės, kultūrinės, ideologinės ar kitos, aimanuojant, kad nėra kas jų vadovų vietas pakeičia. Kai reikia naujo pirmininko, atstovo ar nario, tai tiesiog gali užsimušti beieškodamas. Tas irgi labai pastebima jaunimo organizacijose. Žiūrėkite, kaip sunku rasti asmenų, kuris darbuotųsi spaudoje, būtų vadovas, globėjas. Reikia grasinti ir maldauti, kol prisiprašai. Ne tik trūksta vadų, bet ir narių. Pažiūrėkite į organizacijų sąrašus, į spaudą — dažniausiai rasite tą pačią pavardę daug kartų.

Atleiskite, kad baigiu gąsdinti ar jaudinti, bet aš jaučiu, kad žaizda yra labai rimta. Dabar pats laikas, jeigu jau ne per vėlu, apie tai rimtai pagalvoti ir, jeigu yra galimybė, ką nors padaryti. Neturiu pilnų atsakymų ar nagrinėjimų, bet norėčiau pasidalinti su jumis, kur aš matau šių problemų pradžias.

Pradėkime trumpai, pažiūrėdami į tipišką lietuvišką šeimą. Ji normaliai susidaro ir abiejų tėvų ir 2 ar 3 vaikų. Tėvai, gimę Lietuvoje ar Vokietijoje, jau pasiekę viduramžį ar prie jo slenksčio, angliškai gan gerai pramokę, nors kartais kalbantys su akcentu, daugiausiai jau čia užbaigę mokslus ir materiališkai gan gerai įsikūrę. Abu tėvai dažniausiai dirba. Jie kartu priklauso nors vienai visuomeninei organizacijai ir porai draugijų. Vaikai daugiausia moksleiviai, kartais studentai, beveik visi gimusieji čia ir laisvai pritampantys kultūrai, kurioje yra užaugę. Turi pažįstamų, giminių ir draugų lygiagrečiai tarp lietuvių ir nelietuvių. Savo kasdieninį laiką praleidžia daugiausia nelietuvių tarpe — sporto klubuose, gimnazijose, ir t.t., o lietuvių tarpe — šeštadieninėje mokykloje, draugovėse, tautinių šokių grupėse. Su tėvais ir kitais vyresniaisiais kalba daugiausiai lietuviškai, nors gan dažnai įterpdami angliškus žodžius. Su broliais, seserimis ir draugais kalba dažniausiai angliškai, įterpdami lietuviškų žodžių.

Štai mūsų tipiška lietuviška šeima. Aišku, yra išimčių, bet šiandien jų neliesime. Paviršutiniškai ši šeima atrodo gan pavyzdinga, tai kodėl aš prie jos kabinuosi? Mano manymu, mūsų lietuvybės išlaikymas ir yra šeima pagrįstas. Neplanuoju nei atakuoti, nei barti — tam neturiu nei patyrimo ar pagrindo. Tik noriu pasidalinti su jumis, ką aš esu pastebėjus. Kartais pašalinis gal ir geriausiai mato problemos šaknį. Psichiatrų profesija ypač tam pritaria.

Daugelį metų Amerikos tipiška galvosena būdavo, kad nieko nėra geresnio kaip būti tikru amerikiečiu. Būti skirtingiems — ar tai būtų nemokėti kalbos, ar laikytis kitokių papročių, ar kuo nors kitu skirtis — būdavo nemalonu ir kartais net gėda. Daugelis mūsų tėvų atvažiavo į šitokią atmosferą. Norint ką nors Amerikoje atsiekti arba "pasidaryti sau kampelį", reikėjo mėginti pritapti. Reikėjo kalbą pramokti, kad galėtum į darbą arba mokyklą patekti, pasisavinti kai kuriuos papročius, kad prisitaikytum prie nelietuvių bendradarbių ar- kaimynų. Išmokti naują kalbą, pažinti naują kultūrą, prisitaikyti ir pritapti buvo sunku. Jeigu nesugebėjai ar nenorėjai, mažai buvo vilties, kad tau ar tavo šeimai kada nors bus „geras gyvenimas". Dirbo kartu šeimos, giminės ir draugai, sau „pasidarydami" antrą tėvynę. Bet šių ateivių vaikams jau buvo ar yra daug lengviau. Jie gimę jau čia, nuo mažens susipažinę su šio krašto kultūra, papročiais, kalba, mokslo sistema ir t.t. Jau jiems nereikėjo rūpintis, kad jie nepritaps, neprasilauš, nes čia jų gimtinė. Dabar jau rūpestis yra, kad jie nepamirštų savo praeities. Kad jie ne tik mylėtų ir gerbtų savo gimtinę, bet ir savo tėvų kraštą. Kad jiems būtų nuosavos ir lietuvių ir anglų kalbos, ir amerikiečių ir lietuvių kultūros. Bet kur šitie vaikai turi tai išmokti? Negali mylėti Lietuvos, jeigu nieko apie ją nežinai. Negali mokėti lietuvių kalbos, jeigu niekad jos nenaudoji. Kieno čia darbas, kam atitenka ši rolė? Idealistinis atsakymas turėtų būti, kad svarbiausia rolė atitenka šeimai. Čia turi būti pastatyti pamatai, čia turi būti pasėtos sėklos. Bet, mano manymu, tai tik reta šeima atsiekia.

Bemokytojaudama lituanistinėje mokykloje, turėjau progų šią problemą patirti. Esu mokius įvairius skyrius, turėjus visokiausių mokinių, bet beveik visi vaikai turi tų pačių ypatybių. Šie vaikai daugiausia ateina į mokyklą savo noru, bet jau į ją papuolę yra pasiruošę dirbti. Amerikietiškoj mokykloj penkto skyriaus mokinys jau gan gerai pažįsta anglų kalbos pagrindus. Jo žodynas nėra didelis, bet su juo jau laisvai gali pasikalbėti įvairiomis temomis. Bet su penkto skyriaus vaikais lituanistinėje mokykloje gan dažnai kita istorija. At tikėsite, kai pasakysiu, kad turėjau penktame skyriuje mokinį, kuris nemokėjo skaičiuoti lietuviškai virš dešimt, kad mokinė nemokėjo lietuviškai paklausti, kur prausykla, kad vienas nežinojo, ar tėveliai gimę Lietuvoje? Kai pirmus metus mokytojavau, tai mane labai stebino. Norėjau sužinoti, kodėl taip yra. Kai geriau susipažinau su mokiniais, pradėjom kalbėti apie jų šeimos gyvenimą. Galiu pasakyti, kad problemai pagrindą radau. Paklausus, kokia kalba vaikai kalbėdavo namuose, atsakymas būdavo — visaip.

Pasirodo, kad visi tėvai kalba su vaikais lietuviškai, bet pritrūkstant žodžio, įterpiamas angliškas. Vaikai irgi mėgindavo kalbėti lietuviškai, bet pritrūkus žodžio ar išsireiškimo jis pakeičiamas angliškų. Tai ar yra stebuklas, kad vaiko žodynas mažas, kad jis nemoka paprasčiausių išsireiškimų? Kai žinai, kad mama supras ir anglišką žodį, tai ko ieškoti lietuviško? Žodyną išsitraukti, arba atsisėsti ir vaikui paaiš-

Savo praeities pažinimas turėtų būti vaiko akiračio praplėtimas, o ne ateities duonos užtikrinimas.

kinti, kaip sakoma lietuviškai, trunka laiko. Bet skaudžiausias įvykis būna, kai kalbėdama su tėvais apie jų vaikų lietuvių kalbos ar lietuviškų žinių silpnumą, gaunu atsakymą — „bet Jonelis iš tos Lietuvos vistiek duonos nevalgys, tai svarbu, kad jis tik kiek pramoktų". Kaip į tokį atsakymą reikia reaguoti? Ar Jonelis ar Rūtelė kada nors valgys duoną iš pianino ar smuiko pamokų, iš slidinėjimo ar baleto pamokų? Bet vistiek kalam praktikuokis, mokykis, stenkis! Tikiu, kad savo praeities pažinimas turėtų **būti vaiko akiračio praplėtimas, o ne ateities duonos užtikrinimas!**

Lietuvių kalbos silpnumas yra tik vienas pavyzdys. Pirmas metų uždavinys dažniausiai būna, ‚ką aš žinau apie Lietuvą'? Tikiu, kad nežinojote, kad Baltijos jūra yra prie Afrikos, kad Lietuvoje dar joja arkliais ir gyvena dvaruose? Visas senimas kalba apie tos Lietuvos garbingumą, baisius pergyvenimus ir t.t. Bet kodėl tų vaikų žinios apie Lietuvą yra tokio paties lygio kaip daugelio svetimtaučių? Aišku, dešimties metų vaikas negali suprasti trėmimų reikšmės ar kokios nors sutarties tikslo, bet ar nėra galimybės su jais atsisėsti, išsitraukti žemėlapį, parodyti kur ta Lietuva yra, kur mama ir tėtis gimė, kodėl jie ten dabar negyvena? **Lituanistinės mokyklos ir organizacijos turi svarbų vaidmenį lietuviško jaunuolio auklėjime, bet jos niekad neužims šeimos vietos.** Jeigu vaikas namuose nepajus, kad būti lietuviu yra garbė, tai kaip mes jam tą įkalsim per porą šeštadienio valandų?

Lietuvybės užtikrinimas ateityje nebus vien tik šeimos darbas, bet jos vaidmuo yra labai svarbus. Lietuvybę išlaikyti reikalauja lygiai tiek darbo, laiko, noro ir pinigų, kiek reikalavo įsikūrimas „savo kampelio" šiame krašte. Jeigu nenorime dabar į lietuvybės išlaikymo klausimą žiūrėti taip rimtai, kaip žiūrėjo mūsų tėvai prieš 30 metų į įsikūrimo klausimą, mūsų ateitis atrodys labai tamsi. Mano rekomendacija — pradėkime nuo šeimos! Kiekvienas esame vienos ar kitos šeimos dalis.

Naujasis Pasaulio lietuvių jaunimo sąjungos pirmininkas Gintaras Grušas savo pirmoje kalboje pabrėžė, kd užtenka kalbų, reikia konkrečių darbų. Tikiu, kad esate pripratę šitokiuose minėjimuose girdėti apie Lietuvos garbingą praeitį, Vasario 16-osios istoriją. To aš Jums neatlikau ir neatliksiu. Savo profesijoje esu pripratus žiūrėti į praeitį arba istoriją tik tada, kai ji gali padėti ateičiai ar ją paveikti. Kitaip praeitis lieka praeitim. Siūlau taip ir daryti su Vasario 16-osios šventėmis. Prisiminkime ne tik praeitį ir ją pagerbkime, bet svarbiau užtikrinkime, kad jai būtų ateitis.

Lituanistinės mokyklos ir organizacijos turi svarbų vaidmenį lietuviško jaunuolio auklėjime, bet jos niekad neužims šeimos vietos.

Techniškai apie meilę

Ir medžiai vedė linksmą flirtą,
Kaip kavą bitės medų laka,
Ir pats gegužis guli girtas
Pas kalsruiškių tuščią baką.

Pavasaris visus svaigina
Ir pilnas jis odekolono...
Ten kažkas mini vis Reginą,
Ten kažkas Lialę, Zitą, Oną.

Ir šitą „Grandį" šauni „Giedra"
Saftu ir žvilgsniais čia nugirdė.
Suvers kavos pupelių viedrą,
Kad kuo tvirčiau suplaktų širdys.

Ir vargšas Vladas ir Pilypas,
Ir vargšas Algis, vargšas Jonas,
Nes prie mergaičių jie prilipo,
Ir širdys skyla, kaip atomas.

Pro pilną bliūdą makaronų,
Pro silkės didelį didumą,
Velniop lai eina elektronas
Ir Einšteino reliatyvumas.

Ir kas protonai mums ir kvantai,
Ir kas visokie neutronai? —
Mes ir be formulių suprantam,
Kad meilės sviete milijonai.

Kai ji pamirš, — bus tau negera
Ir meilė skers tave, kaip jautį,
Ir galbėt tu nė su radarais
Nebegalėsi jos pagauti.

Ir širdys jaunos skils uranais:
Čia buvo meilė ir nebėra,
Ir gal širdies tau anei kranas
Nebepakels į stratosferą.

O dienos sklinda, kaip fotonai
Ir kaip dinamo širdys ūžia . . .
Sukas galva Elytei, Onai
Šiltoj pavakarėj gegužio.

Aloyzas Baronas

„Studentų dienos" V. Vokietija, 1948 m. Nr 1—2
(Stud. ateitininkų laikraštis Red.)

Milijonas dolerių

... Rūta užtrenkė duris ir išbėgo į stebuklingą devynmetės vasaros dieną. Basos kojos ją nešė prō kiemo vartus. Karšta asfalto gatve ji dūmė ligi James namų. Rūta atsikvėpė tik prie kiemo vartų, už kurių, ji žinojo, tikrai ras James.

Kiemas buvo apaugęs žolėmis, o jose triukšmingai čirškė žiogai. Medžiai ir krūmai augo čia lyg miške, slėpdami paslaptis savo tamsiuose šešėliuose. Apylinkės vaikai čia žaidė slėpynes, nes jų tėvų išgražinti ir manikiuruoti kiemai buvo jiems nuobodūs. Šis kiemas žaidimų dalyvius gaubė paslaptingumu. Čia jie būdavo labai išradingi: jie tapdavo piratais, plėšikais, indėnais ir jų priešais.

Rūta uždarė vartus ir nuėjo į šiaurinį kampą, kur šešėliai dengė mažojo James figūrą. Jo blondiniai plaukai, beveik balti nuo saulės, dengė akis, nes jis buvo pasilenkęs ir skaičiavo varles, besitaškančias kibiruose. Rūta tyliai stovėjo valandėlę, stebėdama be garso judančias berniuko lūpas, kol jis atsitiesė ir išdidžiai tarė:

— Šimtas ir du! Turime daugiausia varlių pasaulyje! Kai parduosime, būsime milijonieriai!

— Ką tu darysi su milijonu dolerių? — paklausė Rūta, atsirėmusi į medį.

— Keliausime po pasaulį, — atsakė James ir, pasiėmęs kibirą, pamažu nuėjo prie upės.

Taip ar panašiai jiedu kalbėdavosi kasdien, nes kasdien vis didėjo varlių skaičius, o tuo pačiu ir pinigų suma.

Taip šie du varlininkai kartu praleido visas vasaros dienas, gaudydami neparduodamas varles ir svajodami apie savo milijoną.

Prabėgo vasara, atėjo mokyklinės dienos. Rūta ir James pradėjo naujus mokslo metus vėl toj pačioj mokykloj, kurią jiedu kartu lankė. Tik šių mokslo metų pradžia kitokia: į mokyklą atkėlė daug naujų mokinių iš kitų mokyklų. Tie naujieji buvo labai vieningi savo grupėje ir pradėjo ne savo grupės mokinius erzinti. Užkliuvo jiems ir Rūta su James, nes po pamokų jiedu tęsė savo varlių gaudymą ir vis susitikinėdavo James kieme.

— James myli Rūtą, — šaukė vieną dieną viena naujųjų mokinių grupė mokyklos kieme.

— Rūta myli James, — šaukė kita grupė.

— Mylėti nuodėmė! — šaukė visi kartu.

... Pertraukos metu Rūta pasislėpė prausykloje, kad tik niekas jos tą dieną nepastebėtų. Ji čia išbuvo iki pat vakaro ir tik temstant parslinko namo į suprantantį ir raminantį tėvų glėbį.

Savo tėvų džiaugsmui James paleido varles. Dingo milijonas dolerių, taip dažnai kartojama pinigų suma suaugusiųjų lūpose.

Milda Palubinskaitė

Poetai apie mamą, pavasarį, jaunystę...

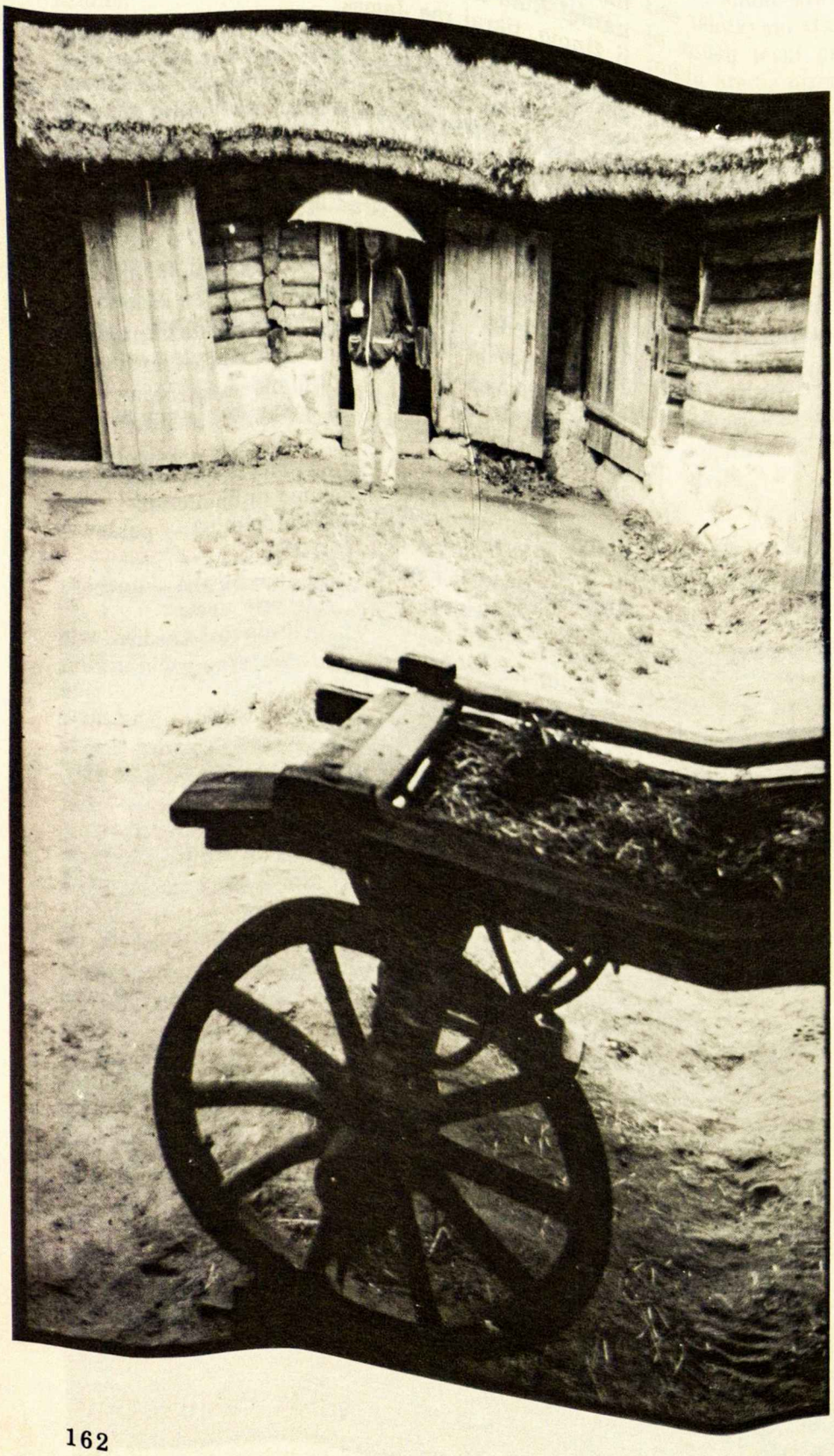

LYK, LIETUTI...

Lyk, lietuti, ant medelių,
Ant gėlyčių ant kalvos,
Lyk ir mum mažiem vaikeliam,
Lyk, lietuti, ant galvos.

Kai bus saulė vėl matyti,
Kai perkūnas nudundės,
Augs palaistytos gėlytės,
Augs medeliai ir žydės.

Stiebsis saulėn ramunėlės
Ir žvangučiai ant kalvos,
Stiebsimės ir mes kaip gėlės,
Mes, vaikučiai Lietuvos.

Vytė Nemunėlis

ATEIS NAKTIS

Ateis naktis tyki, vėsi.
Klajos šešėliai ramūs.
Ramiai miegos vaikai visi,
Ramiai ilsėsis mamos.

Plevens tik vėjas tarp kalnų,
Šnarės žiedai kaštonų.
Ateis naktis, atneš sapnų
Baltų, žydrų, geltonų...

Pernakt skrajos, pernakt plasnos
Sapnai, sparnus ištiesę.
Ramiai miegos, saldžiai sapnuos
Vaikai vaikystę šviesią.

Ateis naktis tyki, vėsi,
Ateis per žemę taikią.
Šviesius sapnus sapnuos visi.
Tamsių sapnų nereikia!

Martynas Vainilaitis

VYŠNIOMS ŽYDINT

Atėjai lyg pavasario vėjas,
Palietęs iš tolo mane,
Kai parkuose vyšnios žydėjo,
Siūbavo, klegėjo minia.

Kokia žvaigždė tau kelią parodė
Iš anapus baltųjų kalnų?
Nusidažė alėjos ir sodai
Tavųjų akių melsvumu.

Menkutį gyvenimą savo
Tau ant delno kaip žaislą dedu.
Varpai skambina „Angelas Dievo",
Gęsta saulė anapus kalnų.

Kotryna Grigaitytė

OBELIS ŽIEDLAPIUS BERIA...

Visa lyg žiedas prasiskleidus,
Sniegutį barsto obelis.
Stovėk...
Lai plaukus tau palaidus
Baltučiais žiedlapiais nulis.

Tokia rami ir iškilminga,
Kaip obelis — visa žieduos — —
Stovėk...
Jai žiedlapių nestinga, —
Ji tau visus juos atiduos.

Eduardas Selelionis

GRĮŽIMO FLEITA

Kaip ilgesys,
kaip angelas nematomas
dar grįšiu, fleita grodamas smagiai,
o žydinčios pakalnių platumos,
o tamsūs kadugiai!

Skardens Ašva,
jau ižą nusimetusi,
smėliu nužarsčius pievų takelius,
ak, kaip tada — jaunystės metuose —
plukdydama sielius!

Atplauks giesmė
ir Viešpačiui kartotina,
gelsvų žvangančiu žiedu nužvangės. —
Tai tu giedosi, mano motina,
prie mano pradalgės!

Kaip ilgesys,
kaip angelas nematomas
dar grįšiu, fleita grodamas smagiai,
o tviskančios pakalnių platumos,
o tamsūs kadugiai!

Adomas Jasas

MOTINA

Gesdama paslaptingoj šviesoj Eldorado,
Begalinių laukų apkabintam name,
Tu klausai, kaip vaikai, Tavo šviesą praradę,
Lyg apakę klajoja naktim neramia.

Ir tada suliepsnoji nors vienai sekundei,
Paskutinėm ugnim jiems kelius šviesdama,
Ir užgęsti tenai, lyg šešėlis, be skundo,
Kaip žvaigždė, begalinėn naktin krisdama.

Alfonsas Nyka-Niliūnas

Poetai apie mamą,

LOS ANGELES PAVASARIS

Kalnų viršūnėse pavasarinis sniegas
Liepsnoja sidabru;
Magnolijų žiedai, kaip baltos peteliškės miega
Po žalių lapų vainiku žaliu.
O rožės (jau tokia mada pavasarinė;
Apkarpė sau kasas. Išsidabinę
Perliniais vėriniais itališkieji kiparisai.
Pavasario vonias priiminėja godžiai,
Noriai
Ir rūpestingai plauna
Raupsuotą kūną visą
Romantiškieji sikamorai...
Tik lieknos palmės taip flegmatiškai
Lietuty snaudžia... Jauną
Žiedelį „rojaus paukštis"
Krauna.
Ir stiebiasi į aukštį.
Kaip paprastai, pagal rutiną,
Nuo žemės sulčių pertekliaus sutinę,
Išsipūtė apsalę
Gelsvi veideliai
Anemiškų, pavasarinių,
Pietinės
Kalifornijos citrinų.

Elena Tumienė

DAINA APIE LUNATIKUS

Du iš medžio išpiauti dievukai
prie akmeninio tako
meldžiasi už prabėgančius
jaunus lunatikus.

— Kur tu nubėgsi, vaikeli,
neapsirengęs, basas?
Nėra ugnelės aukure,
nutilę girių dvasios — — —

Vasario mėnesį motina
jau nebeužmiega.
Ant surūdijusio šautuvo —
kraujas ir sniegas — — —

Julija Švabaitė

PAVASARIS

Žalius malūnus suka švilpaudamas vėjas —
Žali malūnai įbridę iki kelių minkšton,
šilton žolėn.
Liepsnoja saulės kamuolys ant auksaplaukio
milžino delnų,
įkaitę ežerai nesutelpa krantuose, o nešienautos
pievos ūžia
tartum marios — ir pienu, ir medum.
Tai kelia savo vestuves šviesus gegužis, ir girtos
bitės
vakarais nebeatranda avilių...
Eiva į girią.
Čia tylu:
Juodos eglių šakos svyra iki žemės. Nečiulba pokaičio sumigę paukščiai — tik tankumyne garsiai plaka didelė miškų širdis
Girdi?
Jos dūžiai sunkūs ir neramūs.

Birutė Pūkelevičiūtė

PAVASARIO NAKTIS

Skambi lakštingala triukšmingai gieda
Alyvom kvepia senstanti naktis.
O žalias mėnuo per medžius atrieda
Ir ima šviesti tiesiai į akis.

Atsiminimai skrenda mėnesienoj
Kaip angelai, ir aš nebegaliu
Užmigt nuo liepos silueto sienoj
Ir nuo žalių mėnulio spindulių.

O laikrodis kartoja seną melą,
Kad laimė šypsosi, kad ji gera,
Ir bėga jo tiksėjimas per stalą
Į džiaugsmą didelį, kurio nėra.

Henrikas Radauskas

JAUNYSTĖ

Laisva, ugninga, nežabota
Kliūčių, jaunyste, nežinai!
Į ateities žavingus plotus
Pirmyn veržiesi amžinai.

Kas tau išdrįs pastoti kelią?
Kas tau negalima atras?
Tave sparnai padangėn kelia
Prieš sūkurius ir prieš audras.

Tavęs negąsdina pavojai
Ir nesulaiko nė mirtis —
Viską pamynusiai po kojų
Žygiuoti — tavo paskirtis.

Eini, lyg užtvankas išvertę
Įtūžę srovės vandenų,
Ir šluoji visa, kas neverta,
Ir rauni viską iš šaknų...

Veržieji laimėn, grožin, gėrin
Visa jaunyste ir drąsa —
Tau vis skaisčiai akyse žėri
Vilties viliojanti šviesa.

Nešies krūtinėj meilės ugnį
Ir josios šilimą skleidi —
Žiedų, viršūnių ir bedugnių
Gilius atodūsius girdi.

Tau visata krūtinėj tvinksi,
Tu josios žiedas išdidus:
Greičiau palūši, nei palinksi,
Kovodama prieš pančius ir ledus.

— — — — —

Laisva, ugninga, nežabota
Kliūčių, jaunyste, nežinai!
Į ateities žavingus plotus
Pirmyn veržiesi amžinai.

Jonas Aistis

Kazimieriniai metai tęsiasi

Šv. Kazimiero iškilmės Šv. Petro ir Povilo bažnyčioje, Vilniuje.

„Ateities" žurnalo kovo mėn. numeris buvo paskirtas šv. Kazimiero metams atminti. Kazimierinių metų iškilmės toli gražu ne visos čia.

Lietuviai po visą pasaulį šventė šv. Kazimiero metus. Po iškilmių įvairiose vietovėse ten gyvenantys korespondentai aprašė įvykius spaudoje. Pats didžiausias minėjimas buvo Romoje Šv. Petro bazilikoje. Kai kurios parapijos turėjo savo minėjimus. Kituose miestuose lietuviai rinkosi garbingose katedrose ir kai kur šv. Mišias atnašavo vietovių vyskupai. Kai kur įvyko kultūriniai parengimai ryšium su šv. Kazimiero šventę.

— **Londono, Anglijoje,** lietuviai ir kviestieji svečiai kovo mėn. 4 d. rinkosi Westminsterio katedroje. Dalyvavo 17 įvairių etninių grupių kunigai. Buvo ukrainiečių vysk. Augustine Hornyck, anglikonų Kanterburio arkivyskupo atstovai kan. Christopher Hill, David Johnstone, Westminsterio vysk. David Konstant, Patrick Casey ir pagrindinis atnašautojas arkiv. Bruno Heim, popiežiaus pronuncijus D. Britanijai.

— **Argentinoje** Rosario Šv. Kazimiero parapijos bažnyčioje šv. Kazimieras buvo paminėtas kovo 4 d. Šv. Mišias atnašavo vysk. Victor Bonamin, koncelebruojant kartu ir keliems apylinkių parapijų kunigams.

— **Kanadoje,** Delhi, Ontario Šv. Kazimiero parapijoje pamaldas laikė Londono, Ontario vysk. J. M. Sherlock. Winnepeg, Manitoba, Šv. Kazimiero parapijoje šv. Mišias laikė Winnipego arkiv. Adam Exner su kunigų palyda, kurią sudarė Šv. Kazimiero parapijos klebonas kun. Bertašius, mons. McInerney, mons. Jamieson ir kiti.

— **Muziejus.** Šv. Kazimiero 500 metų minėjimo sukakties komitetas Bostone nutarė organizuoti šv. Kazimiero muziejų Putname ALKOS patalpose. Specialiai įsteigtame muziejėlyje ALKOS patalpose bus renkamo visos išleistos apie šv. Kazimierą knygos, brošiūros, minėjimų darbotvarkės ir t.t.

— **The Observer,** Lietuvių katalikų federacijos JAV-se mėnesinis anglų kalba rašytas laikraštis savo antrajame (kovo mėn.) numeryje nuotraukomis ir aprašymais mini šv. Kazimiero iškilmes Romoje ir Čikagoje. Taip pat yra trumpai atsakyta į klausimą „Kas yra šv. Kazimieras?" bei dedami kiti aprašymai. Straipsnyje apie Čikagos minėjimą taip pat minima, kad šv. Mišiose įvyko katedrose ir koplyčiose: Montevideo (Uruguay); Paryžiuje (Prancūzijoje); Sao Paulo (Brazilijoje); Baltimorėje, Hartforde, Los Angeles, Sioux City, Paterson, Washington, D.C. (JAV-se).

— **Lenkijoje** lietuviai turėjo iškilmingas pamaldas Seinų bazilikoje kovo mėn. 4 d. Šv. Mišias aukojo ir pamokslą sakė Punsko parapijos klebonas Ignas Dzirmeika. Vroclavo bei apylinkių lietuviai šv. Kazimiero sukaktį paminėjo vasario mėn. 25 d. pamaldomis Vroclavo katedroje, kurioje yra Aušros Vartų Dievo Motinos ir šv. Kazimiero koplyčios. Vroclavo lietuviams buvo atsiųsta Popiežiaus Jono Pauliau II sveikinimo telegrama, visiem teikianti apaštalinį palai-

minimą. Pamaldose kaip svečias dalyvavo Lomžos pagalbinis vysk. Edvardas Samsel.

— **Lietuvoje** buvo gauta Popiežiaus Jono Pauliaus II telegrama. Lietuvos vyskupų konferencijos pirm. vysk. Liudas Povilionis gavo telegramą, kurioje Popiežius džiaugėsi, kad Lietuvos vyskupai šv. Kazimiero 500 metų mirties minėjimą kovo mėn. 4 d. pradės Mišiomis Vilniuje prie Lietuvos globėjo karsto. Reikšdamas Katalikų Bendrijos solidarumą su tikinčiaisiais Lietuvoje, Jonas Paulius II priminė, kad tie patys gilūs jausmai bus pareikšti tą pačią dieną ir Šv. Petro bazilikoje.

— **Iš Lietuvių Informacijos centro** gautas balandžio mėn. 19 d. išleistas anglų kalba parašytas žiniaraštis.Šiame žiniaraštyje aprašomi įvairūs „Novosti" teigimai apie religijos laisvę Lietuvoje. Lietuvių informacijos centras tačiau įrodo Novosti neteisingumą. „Novosti" giriasi mišiolo išleidimu Lietuvoje. Tačiau „Novosti" nemini to kunigų mišiolo leidimo mų. Vatikano atsiųstas popierius sužalotas, spausdintojai staiga „per daug užimti" jį išleisti.

Kitas „Novosti"teigimas buvo, kad išeis iš spaudos penktoji šeimos katekizmo pokarinių metų laida. Novosti teigia, kad tiražas bus 160,000. Iš tikrųjų, pagal Informacijos centrą, tai būtų penktoji maldaknygė, kurią sovietai iš viso leidžia Lietuvoje spausdinti nuo 1940 m. Vatikane įvykusiose iškilmėse nebuvo lietuvių atstovų iš Lietuvos, nes leidimų neišduota. Kardinolo Krol kvietimas vysk. J. Steponavičiui atvykti į šv. Kazimiero iškilmes Philadelphijoje kovo mėn. 18 d. buvo siųstas per sovietų ambasadorių Dobrynin. Atsakymo į kvietimą negauta nei iš Steponavičiaus, nei iš Dobrynin.

R.K.

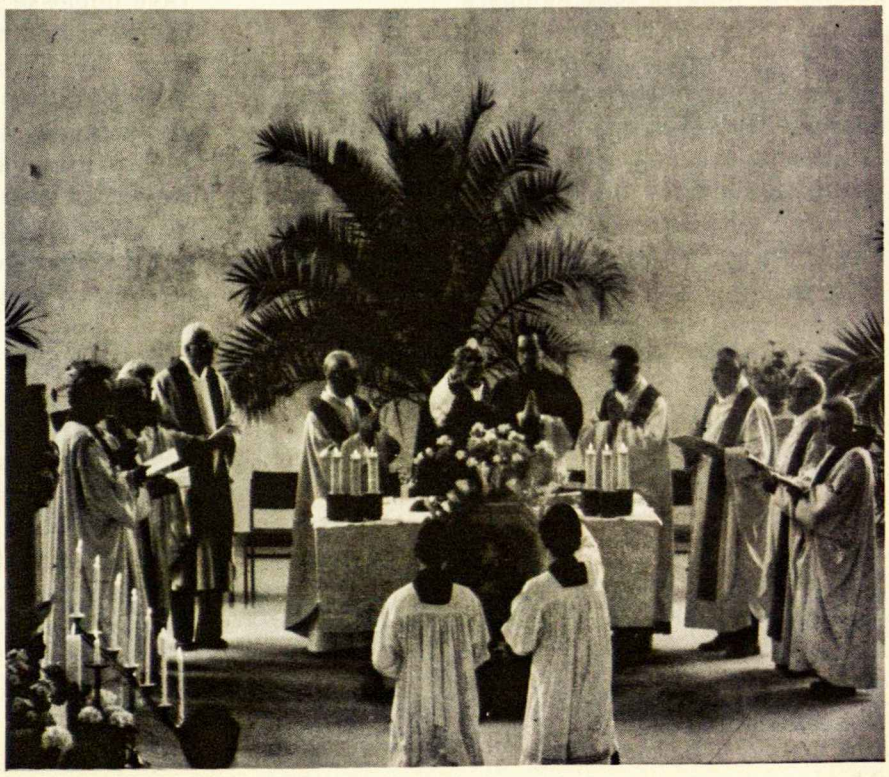

Bad Worshofen, Vak. Vokietijoj kun. Bungos suorganizuotos šv. Kazimiero iškilmės.

NOVELĖ APIE KLASĖS DRAUGĄ

VYTAUTAS BLOŽĖ

Mes stovėjome prieš didelį kalną,
kuris vadinosi mūsų gyvenimu,
kurio viršūnė slėpėsi debesyse.
Paniauduviais tvino purienos.
Per matematikos rašomąjį
į klasę įskrido bitė.
Tave pravardžiavom Bomu.
Buvai tu ištįsęs jaunuolis.
Šypsodavais ir rausdavai.

Pamiškėm dar vaikščiojo šūviai.
Naujas gyvenimas sunkės į žemę krauju.
Įelektrintų upių įtampa,
balti saulėtekio miestai
jau blyškiai brėško
rytais
juodoj lentoj.
Mes leidom sienlaikraštį,
kuriame tu liedavai
akvareles.

Vandeniniai dažai!
Aš nemokėjau to meno.
Žiūrėdavau į mažytes plyteles,
į stiklinę spalvoto vandens,
kur tu plaudavai teptukus,
ir slapčia šypsodavaus,
kai tu, pagautas įkvėpimo,
zulindavai liežuviu lūpų kampą...

Pirmosioms Pergalės metinėms
aš parašiau kovingą eilėraštį.
Apie tėviškėn grįžtantį karį.
Tu nutapei raudoną vėliavą,
automatą, dalgį
ir apačioj — šalmą.
Paskui pradėjai piešti miestelio kino afišas.
Už tavo pirmąją algą mes išgėrėm alaus.

Paskui tau šovė į galvą parašyti romaną.
Apie tarybinius tankistus.
Jis turėjo vadintis „Pirmasis mūšis".
Vėjas pro langą
vertė pilnus bloknotų lapus.
Akys degė.

Pamiškėm dar vaikščiojo šūviai.
Reikėjo peržengti
turgavietėje išrikiuotus lavonus,
eiti tolyn ir įrodyti,
kad žmogus — ne sraigtelis,
kibernetika — ne idealizmas.

Mes stovėjom prieš didelį kalną.
Atvertę galvas, žiūrėjom aukštyn.

Bet vieną naktį
ilgas traukinys išvežė tave į rytus.
Eilinė sąskaita
už kažkieno padarytus ir nepadarytus nusikaltimus.
Tu staiga tapai
vienas iš nekaltų nusikaltėlių —
su savo drovia šypsena,
akvarelėmis — filmų afišomis —
ir nebaigtu „Pirmuoju mūšiu".

Apsikabino tave Sibiro miškas.
Tvirtai prispaudė prie užpustytos krūtinės.
Alkanas kirvis rankoje.
Šimtai kilometrų miško.
Nakvynė žiemą po atvirom žvaigždėm.
Tai buvo visai kas kita,
negu tada, gimnazijoj,
kai, iškritus pirmajam sniegui,
gimtose giraitėse
ruošdavom klasėms malkas.

Lyg didžiulis pakirstas medis griuvo ir prislėgė tave
neteisybė.

Tu stovėjai prieš didelį kalną.
Tave nubloškė į pačią apačią.
Bet gyvenime nieko nėra negalimo!

Šaltis siekdavo — 50 laipsnių
Jūs miegodavot, prisirišę medžiuose.
Po jais užkurdavot laužus.
Tavo rūbai buvo menki,
ir tik žarijų šiluma
pažadindavo kas rytą
nepavirtusį statula.

Vieną naktį
tu iškritai iš medžio.
Netekai sąmonės.
Žarijos buvo kandžios ir piktos.
Išdegė dešinė akis.
Neliko lūpų.
Tave kažkas ištraukė iš ugnies.
Išgydė.
Liko tik nuomaro priepuoliai.

Ir tu toliau kirtai alkaną Sibiro mišką.

Galima iškirsti mišką!

Tavęs laukė
vaivorykščių akvarelės
ir nebaigto „Mūšio" rankraščiai!
Bet tu jau žinojai,
kad įkvėpimo minutėmis
liežuvis niekad vaikiškai nebežais
lūpų kampučiuose.

Sudegė lūpos.
Buvo tik dantys.
Kietai sukąsti dantys.
Ir lūžtantis optimizmas.
Ir fatališkas tikėjimas,
kad viskas baigsis gerai.

Negi neteisybė tokia didelė!
Negi ŽMONĖS nepakels jos lyg užgriuvusio medžio
nuo tavo krūtinės!

Atvirais dantimis tu žvelgei į gyvenimą.
Kažkur jau visai čia pat
baltasparnė miestų poezija, įelektrintų upių įtampa,
balti kosmodromų bokštai...

Mirtis buvo netikėta ir paprasta.
Dvelkė pavasaris.
Tiesiog iš saulės
mišku čiurleno upelis.
Ankstų rytą
tu įkvėpei pilną krūtinę gaivaus miško oro
ir pasilenkei prie upelio praustis.
O, kad tai būtų gyvasis vanduo,
grąžinantis veidą!
Bet tu tik liūdnai šyptelėjai dantimis,
viena akim
pamatęs vandenyje savo šmėklą.

...Ėmė suktis
medžių viršūnės.

Susmukai veidu į mažytį miško upelį.

Žmonės pavėlavo.

„Poezijos pavasaris", 1965 m., 167 psl.

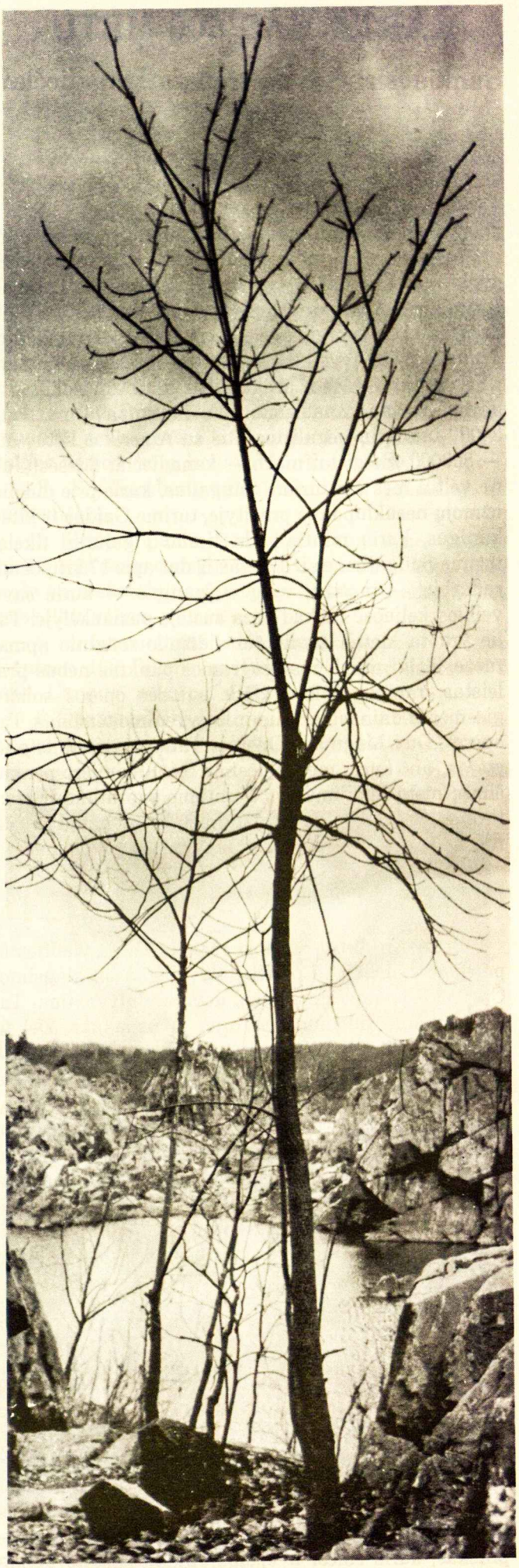

„Laisvajame pasaulyje minėdami „Baisųjį Birželį" (1941-jų metų deportaciją) retai kas užsimena apie 1948-jų metų "Baisųjų Gegužį". — Elena Juciūtė „Igarkos Naujamiestis".

KARTĄ KAS 500 METŲ

Sunkiausią vežimą traukia kanadiečiai

Patys reikšmingiausi Kazimierinių Metų renginiai atiteko Kanados lietuviams, reikšmingiausi ir sunkiausi. Kas tai? — Ogi Religinis Pasaulio Lietuvių Katalikų Kongresas ir opera „Dux Magnus". Reikia daug laiko ir energijos sustatyti atskirų paruošų programas ir jas įvykdyti, sutelkti beveik šimtatūkstantinei sąmatai lėšas ir atlikti aibes ir aibes visokių kitų darbų. Tačiau kanadiečiai lietuviai su savo maždaug 24000 tautiečių negali lygintis su Amerikos lietuviais — 800000. Betgi tai nieko — kanadiečiai ištesės! Juk ne veltui mes čia turime Sungailas, kurie prie didelių užmojų nesuklupdavo praeityje, turime Gaidas ir kitus kunigus, kurių mintis veda tiesiai į galutinį tikslą, turime Sungailienes ir Biretas ir dar apie 17 kitų bendradarbių — moterų, vyrų ir jaunimo — kurie savo veiklos keliuose niekad nėra sustoję pusiaukelyje. Tai jie yra ta kietoji šerdis šio didžiulio renginio apmatuose. Taigi nė vienas programos punktas nebus praleistas: rampos šviesų glūde suaidės operos solistų giesmės ir dainos kazimierinio gyvenimo temomis. Tai opera „Dux Magnus". Opera... Tatai pagrindinis antstatas, ant kurio mes sudėsime Šv. Kazimiero penkių šimtų metų liudijimus: jo šventumo supratimą ir įvertinimą. Gi kongreso metu išgirsime pačių naujausių žinių apie savo šventąjį ir jo laikotarpio problemas.

* * *

Betgi šio didžio užmojo rengėjai savo vietinėmis pajėgomis negali išspręsti dalyvių gausos klausimo. Čia neabejojama kanadiečių lietuvių dalyvavimu. Tačiau tokiam dideliam renginiui jų nepakaks. Dėl to nuoširdžiai yra prašomi mūsų kaimynai lietuviai iš Amerikos ir iš kitur gausiai atsilankyti į šią retą sukaktuvinę šventę. Juk ji yra visų tremties lietuvių šventė. Kita tokia sukaktis gal pasikartos tik už šimto, gal net už daugiau metų. Taigi pagerbkime mūsų šventąjį dabar. Iš anapus ribos kanadiečiai lauks Jūsų tūkstančiais. Lankytojų gausa ir jų dvasinis nusiteikimas turi būti pastebėtas visų mūsų kaimynų, artimų ir tolimų. Tai yra mūsų garbės, vienybės ir darbų sėkmės klausimas!

* * *

Tiesa, šiame renginyje ne viskas yra kanadiečių sumanyta ir vykdoma. Kazimierinių Metų idėja atėjo iš lietuviškosios dvasiškijos. Pradžia darbo vyko Amerikoje: suorganizuotas Centrinis Komitetas, vadovaujamas rašyt. V. Volerto, kuris informacijos reikalais apkeliavo visą eilę tolimų vietovių. Operos tekstus parašė poetas K. Bradūnas, o muziką sukūrė D. Lapinskas, kuris ėmėsi ir operos vaidilų sąstato apipavidalinimo darbo. Kanados Organizacinis Komitetas, vadovaujamas dr. J. Sungailos, sudarytas Centrinio Komiteto pavedimu.

Ryšium su Kazimieriniais Metais nemaža pareiga tenka ir mums, ateitininkams. Mums reikia ne tik patiems giliau įsisąmoninti į mūsų Šventojo Brolio dvasinę gelmę ir susipažinti su Jo paslaugomis savajai tautai, bet atitinkamai nuteikti ir aplinką, kurioje mes gyvename. Mes turime teikti pagalbą ir renginių darbuotojams, organizuodami visuomenines vakarones kazimierinėmis temomis ir ragindami tautiečius gausiai dalyvauti Religiniame Pasaulio Lietuvių Katalikų Kongrese Kanadoje. Yra kurie taria, jog Šv. Kazimiero minėjimas ir su juo susiję renginiai yra tik lietuvių katalikų reikalas. Ne, jis turi būti visos tautos rūpestis, nes mūsų jauno vyro šventumas yra žmogiško gyvenimo aukščiausia viršūnė, kurią iš tolo mato pasaulis. Lietuvis turi gerbti visus savo didžius vyrus ir moteris, kurie mūsų tautai pina garbės vainiką.

Šv. Kazimiero minėjimas tremtyje turi būti didingesnis, kaip Romoje. Jo garsas turi peržengti kalnus, perskristi jūras ir suskambėti Vilniaus bokštų sutartinėje!...

Ateitininkai, pakilkime didžiam užmojui!...

KONGRESO PROGRAMA:

Rugsėjo 1 d., šeštadienis

10:00 val. ryto Kongreso atidarymas, invokacija, sveikinimai.

10:30 val. ryto Paskaita — „Šventasis Kazimieras, Jo šventumas ir lietuviškumas", skaito kun. prof. P. Rabikauskas.

11:30 val. ryto Paskaita — „Katalikybės ir ateizmo santykiai praeityje ir dabar" — dr. J. Girnius.

12:15 val. p.p. Pertrauka pietums.

2:00 val. p.p. Jaunimo svarstybos — „Dabarties jaunimas ir religija, kas ją stiprina ir silpnina" — vadovauja G. Juozapavičiūtė-Petrauskienė.

6:00 val. p.p. Jaunimo vakaronė — vigilija.

8:00 val. p.p. Opera Dux Magnus". Bilietus amerikiečiai įsigyja Vaznelio krautuvėje Čikagoje, New York' ir Cleveland'e (Bus pranešta vėliau)

Rugsėjo 2 d., sekmadienis

12:45 val. p.p. Iškilmingos pamaldos, dalyvaujant kard. G. Emmett Carter, St. Paul's Anglican Church, 227 Bloor St. E.

3:00 val. p.p. Opera „Dux Magnus". Abu spektakliai vyks Ryerson Teatre, 100 Front St. W. Bilietai nuo 15 iki 25 dol.

7:00 val. p.p. Banketas ir Kongreso uždarymas vyks Royal York viešbuty.

Pastabos:

1. Kongreso atidarymas ir akademinė programa vyks Royal York viešbučio patalpose, 100 Front St. W.

2. Nakvynių kambariai rezervuoti Royal York viešbutyje. Skaičius neribotas. Tel. 416-368-2511. Kaina vienam asm. $74.00, dviem $89.00. Užsakant pridėti čekį, arba pašto ar banko perlaidą vienos nakties nakvynei padengti. Užsakymai priimami iki liepos 30. Laiškus su piniginiais dokumentais siųsti Royal York Hotel, 100 Front St., Toronto, Ont., M5J 1E3.

3. Yra rezervuota kambarių ir Westbury Hotel, 475 Yonge St., Toronto, Ont., M4Y 1X7. Kaina $68.00 vienam arba dviem asmenim. Užsakymo sąlygos tokios pačios, kaip ir Royal York viešbuty.

P. S.: Kambarių užsakymai yra priimami tik asmeniškai.

4. Pageidaujama, kad svečiai nakvynes pasirūpintų pas savo draugus ar pažįstamus. Ribotą tokių nakvynių skaičių parūpins komitetas. Jų adresai bus paskelbti vėliau.

5. Informaciniais klausimais kreiptis — Info. Centras, 109 Riverwood Pkway, Toronto, Ont., M8Y 4E4, Canada, arba tel. 416-239-1047.

6. Operos bilietų platinimo vietovės Amerikoje bus paskelbtos vėliau.

A. Kalnius

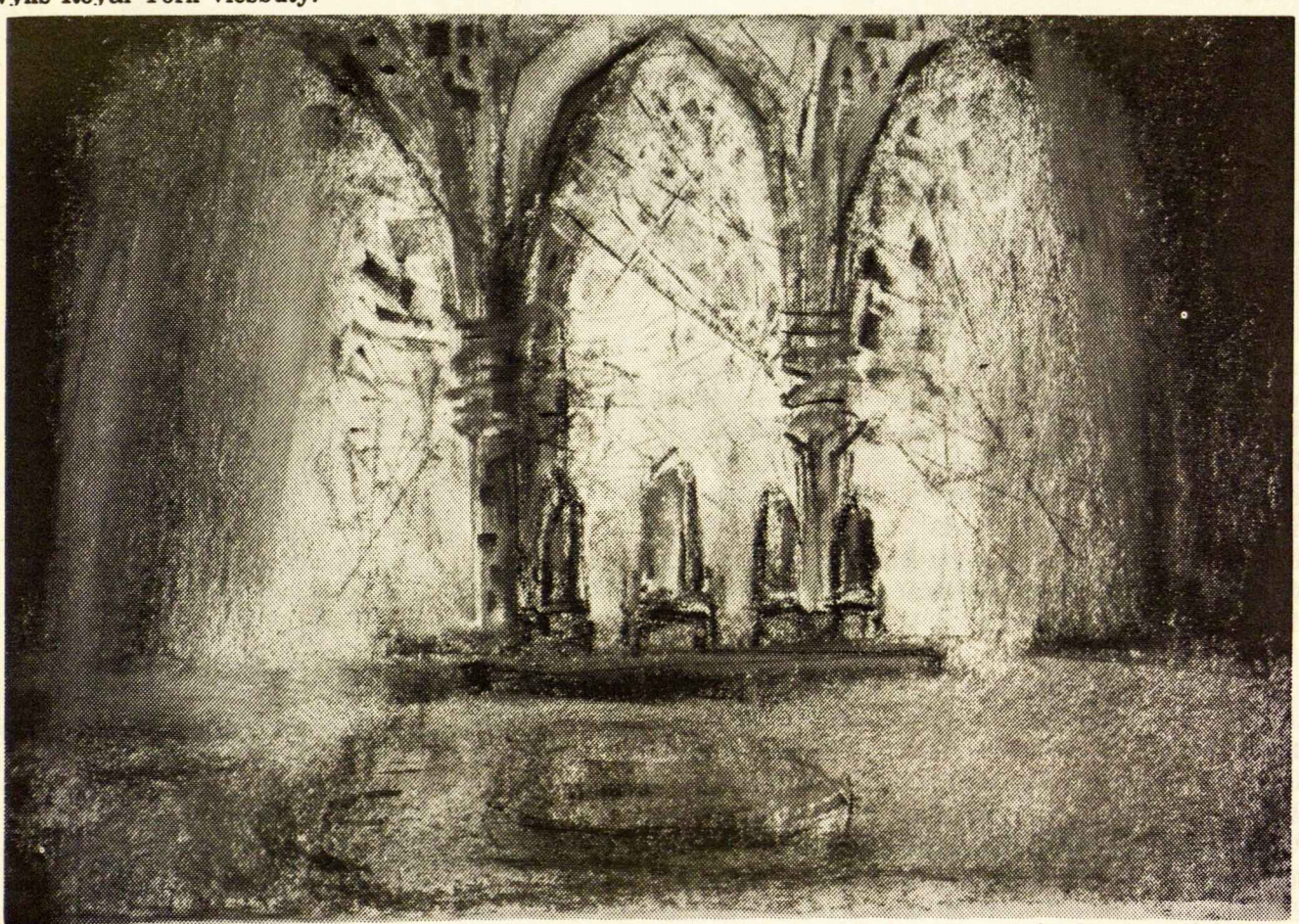

Dariaus Lapinsko — Kazio Bradūno kazimierinės operos „Dux Magnus" dekoracijų eskizas: karališkoji iškilmių salė Vavelio pilyje, Krokuvoje. Dail. Ada Korsakaitė-Sutkuvienė.

O kas tėvynėje?

Muzika Klaipėdoje

Klaipėdoje vyksta tradicinė muzikos šventė — muzikos pavasaris. Miesto muzikos mylėtojai turi progos susitikti su žymiais muzikiniais kolektyvais ir atlikėjais. Praeitų metų šventės koncerte klausytojai išgirdo G. F. Hendelio oratorijos „Mesijas" fragmentus, Vakarų Europos, lietuvių ir rusų kompozitorių chorinius kūrinius, kuriuos atliko Kauno valstybinis choras ir Klaipėdos liaudies operos teatro kamerinis orkestras. Viena Muzikos pavasario diena buvo skirta Valstybinės konservatorijos Klaipėdos fakultetų studentų ir dėstytojų kolektyvams bei atlikėjams. Koncertavo taip pat miesto profesionalus pučiamųjų instrumentų orkestras „Bangpūtys", klaipėdiečių kaimo kapela „Žvelsa".

Muzikos pavasario renginiai sukvietė į uostamiestį nemažai atlikėjų iš sostinės: koncertavo nuolatinis Muzikos pavasarių dalyvis Lietuvos kamerinis orkestras, Filharmonijos simfoninis orkestras, Valstybinės konservatorijos bigbendas.

„Raštų" laidos

Neseniai Lietuvos televizijos laidoje „Rašytojai ir knygos" surengtas įdomus pokalbis apie žymiųjų mūsų rašytojų **Raštų leidimą.** Laidoje dalyvavo filologijos mokslų daktaras, profesorius Vytautas Galinis. Aptarta, kaip organizuojamas šis darbas, kokių rašytojų kūryba leidžiama, laidoje pasakojo „Vagos" leidyklos literatūros palikimo redakcijos vedėjas Liudas Pilius. Nuo 1979 m., kai buvo sudarytas naujas perspektyvinis lietuvių rašytojų Raštų publikavimo planas, jau išleisti J. Biliūno, J. Janonio, V. Montvilos, V. Krėvės, J. Paukštelio, J. Baltušio, J. Grušo, Just. Marcinkevičiaus, J. Avyžiaus, E. Mieželaičio raštai. Šiuo metu rengiami spaudai ir leidžiami nauji P. Cvirkos, S. Nėries, A. Vienuolio raštai. Artimiausiais metais numatyta parengti I. Simonaitytės, Maironio, S. Čiurlionienės-Kymantaitės, V. Mykolaičio-Putino raštus.

Simano Daukanto 190-tųjų gimimo metų sukakties minėjimas buvo suruoštas Papilėje. Simono Daukanto kapas buvo papuoštas gėlėmis, o prie paminklo programą atliko Simono Daukanto vidur. mokyklos mokiniai. Pagrindinis minėjimas įvyko Papilės kultūros namuose. Apie S. Daukanto gyvenimą bei kūrybą kalbėjo rašytojas V. Girdzijauskas ir filologijos kandidatas A. Mockus. Savo eilėraščius skaitė poetas Justinas Marcinkevičius. S. Daukanto kūrinius deklamavo aktorius L. Noreika.

Aukso medalis Robertui Žulpai

Sovietų Sąjungos žiemos plaukimo pirmenybėse Maskvoje vėl nepralenkiamas 200 m. distancijoje buvo olimpinis čempionas vilnietis Robertas Žulpa. Šį nuotolį krūtine jis nuplaukė per 2 min. 16,21 sek., ir jo gausi sporto laimikių kolekcija pasipildė dar vienu aukso medaliu.

Algimantas Šalna — olimpinis čempionas

1984 m. Sarajevo žiemos olimpiadoje biatlono estafetės trasoje pirmąją vietą užėmė Sovietų Sąjungos šaudančiųjų slidininkų kvartetas — leningradietis Dimitrijus Vasiljevas; svedlovskietis Jurijus Kaškarovas, **kaunietis Algimantas Šalna** ir novosibirskietis Sergejus Bulyginas.

Algimantas Šalna — kauniškio Lietuvos kūno kultūros instituto trečio kurso studentas. Jis 1959 m. gimė Ignalinoje, čia susidomėjo slidinėjimo sportu, anksti pasiekė gražių rezultatų kaip lenktynininkas.

A. Šalna sėkmingiausiai iš visų biatlonininkų pasirodė Sarajeve, 10 km varžybose — buvo penktas.

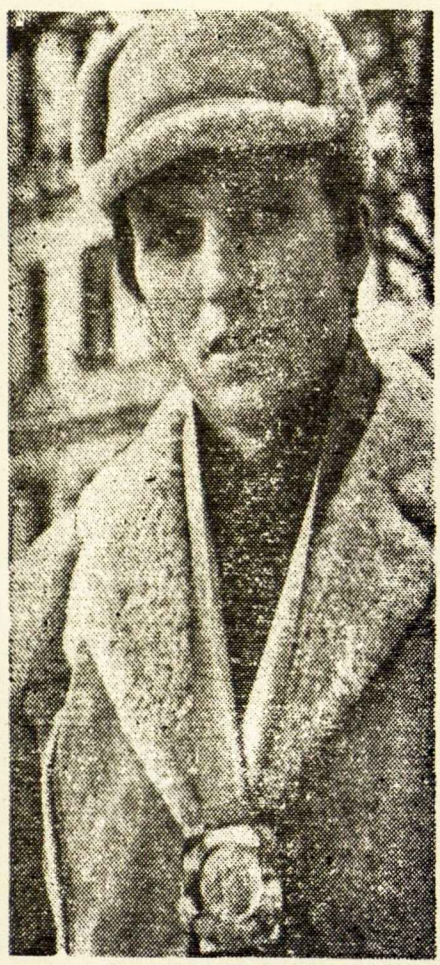

Olimpinis čempionas Algimantas Šalna, ką tik grįžęs iš Sarajevo.

Partizano Daumanto kuopos šeimos šventė

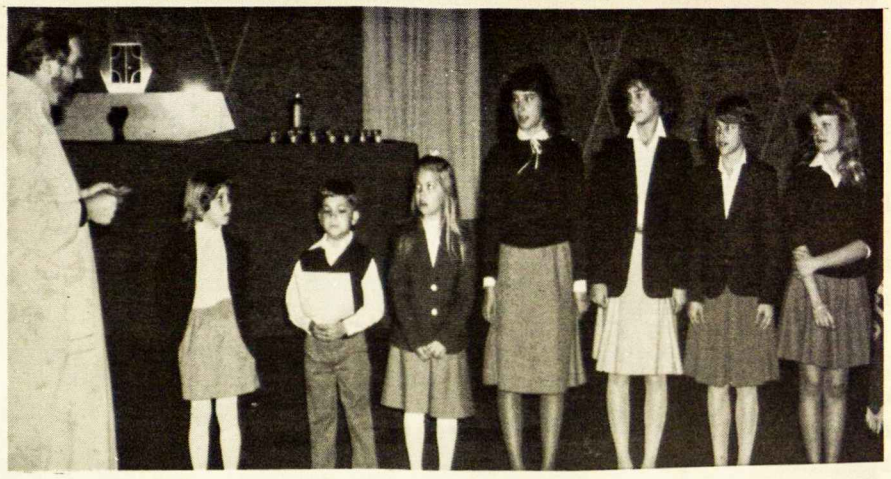

Partizano Daumanto kuopos šventėje duoda įžodį: Monika Gylytė, Kęstutis Barkauskas, Janina Braune, Alina Volodkaitė, Angelė Žvinakytė, Viktorija Žvinakytė ir Viktorija Ramonytė. Kairėje kuopos kapelionas kun. Antanas Saulaitis.

Partizano Daumanto kuopos šventės metu atsisveikina: Lora Vasiliauskaitė (kuopai vadovavusi 6 metus) ir abiturientės: Andrea Damušytė, Asta Kazlauskaitė, Alina Volodkaitė, Janė Shreckengost ir globėja Vida Damušienė.

Balandžio 29 d. įvyko Partizano Daumanto jaunučių kuopos šeimos šventė De Andreis seminarijoje, Lemonte, prie Ateitininkų namų. Mano mama buvo išvažiavusi į New Yorką dalyvauti jos pusbrolio vestuvėse, tai aš gal viską neatsiminsiu aprašyti.

Šventė prasidėjo šv. Mišiomis, kurias laikė kun. Saulaitis. Audra Mockaitytė grojo vargonais. Vadovė Lora Vasiliauskaitė skaitė evangeliją. Kunigas Saulaitis pasakė mums, kad Velykų žvakė taip kaip Šventas Raštas ir Dievas yra mūsų gyvenimo šviesa.

Evangelija buvo apie šv. Tomą. Kun. Saulaitis paprašė, kad mūsų kuopos nariai, kurių vardas Tomas, pakeltų rankas. Aš mačiau dvi — mano broliuko Tomo Liaugaudo ir Tomo Marcherto.

Per Šventę davė įžodį Kęstutis Barkauskas, Janina Braune, Monika Gylytė, Viktorija Ramonytė, Alina Volodkaitė, Angelė Žvinakytė ir Viktorija Žvinakytė. Dabar šitie vaikai tikrai jaunučiai ateitininkai.

Po šv. Mišių mes sužinojom, kad p. Vidos Damušienės globėjos vietą kitais metais perims p. Ramunė Račkauskienė. Ji padės globėjai p. Laimai Šalčiuvienei. Mes paplojom ir padėkojom joms. Taip pat padėkojom p. Ramintai Marchertienei, tėvų komiteto pirmininkei, ir kitiems tėvų komiteto nariams, ir visiems vadovams, kurie tiek daug padėjo mums šiais metais.

Keturios mergaitės iš mūsų kuopos pereina į moksleivius nuo rudens. Tai Andreja Damušytė, Asta Kazlauskaitė, Janė Schreckengost ir Alina Volodkaitė. Mūsų kuopa irgi šiais metais praranda vadovę Lorą Vasiliauskaitę, kuri dirbo su mumis šešis metus.

Po padėkų visiems mes jaunučiai pradėjom programą apie šv. Kazimierą. Mažesni vaikai buvo padarę ilgą plakatą, vaizduojantį šv. Kazimiero gyvenimą. Šv. Kazimieras gimė 1450. Jis buvo gabus ir geras ir turėjo penkis brolius ir 6 seseris. Jis mirė jaunas, tik 26 metų.

Per šitą minėjimą mes jaunučiai dainavom ir net grupė mūsų pasmuikavo.

Sekė mažas vaidinimėlis apie Baltosios lelijos legendą. Buvo neturtinga mergaitė. Ji visą dieną pardavinėdavo gėles, norėdama užsidirbti pinigų. Bet kartą išdykę berniukai jos gėles sunaikino. Ji pradėjo verkti. Vyras priėjo prie jos ir jai padavė labai gražių lelijų. Ji tas lelijas pardavė ir užsidirbo pinigų. Vėliau ji nuėjo į bažnyčią ir ten pamatė statulą to gero vyro, kuris buvo davęs jai tas lelijas — tai šv. Kazimieras.

Po progamos ir vaidinimėlio mes jaunučiai padovanojom savo mamytėm netikras baltas lelijas vazonėliuose. Tas lelijas buvom padarę per praeitą susirinkimą. Mamos buvo labai patenkintos dovanom. Partizano Daumanto jaunučių kuopos šeimos šventė baigėsi vaišėmis. Buvo smagu!

Kristina Liaugaudaitė

P.S. Kristina yra tik 11 metų, bet, žiūrėkite, kaip ji gražiai rašo.

Rašyk ir toliau, Kristute! O jūs, kiti jaunučiai, taip pat parašykite „Ateičiai" apie savo veiklą. Žinokite, kad „Ateitis" yra Jūsų žurnalas.

Redakcija

Hamiltono ateitninkų šv. Kazimiero minėjimo programos dalyviais (sėdi): Ada Skvereckaitė, Onutė Žukauskaitė, Onutė Stanevičiūtė, (stovi): Rūta Sadauskaitė, muz. Jonas Govėdas, sol. Anita Pakalniškytė, sol. Slava Žiemelytė, kun. J. Liauba, OFM.

Hamiltono ateitininkai minėjo šv. Kazimierą

Hamiltono ateitininkai pagerbia šv. Kazimierą kasmet ruošdami minėjimą. Per praeitus kelis metus šie minėjimai ruošiami religinio koncerto pobūdžiu.

Šiais metais, minint šv. Kazimiero 500 metų mirties sukaktį, visi susirinko Aušros Vartų bažnyčioje kovo 4 dieną. Pirmoji iškilmių dalis — šv. Mišios. Skaitėme Nijolės Sadūnaitės laišką broliams ir sesėms lietuviams. Po to kun. J. Liaubos puikiai pritaikytas pamokslas.

Koncertas įvyko popietės metu. Meninę programą įspūdingai atliko solistės Anita Pakalniškytė ir Slava Žiemelytė, smuikininkė R. Bankienė ir vargonais pritarė muz.

J. Andriulis

Jonas Govėdas. Poezijos skaitymas atliktas moksleivių Onutės Stanevičūtės, Rūtos Sadauskaitės, ir Onutės Žukauskaitės.

Torontietis Jonas Andriulis supažindino klausytojus su šv. Kazimiero gyvenimu. Taip pat palygino šių metų iškilmes su Vytauto Didžiojo 500 metų mirties sukaktimi, kurią atšventė neprklausomoje Lietuvoje. Abi sukaktys teikia lietuviams progą atsinaujinti tautiškai ir dvasiškai.

Koncertas pasibaigė švč. Sakramento palaiminimu. Po koncerto visi pasivaišino kavute parapijos salėje.

Danguolė Juozapavičiūtė

Pas Chicagos studentus

Balandžio 7 d. Čikagos studentų ateitininkų draugovė susirinko į Jaunimo centro posėdžių kambarį. Draugovės valdybos dėka buvo rodomos dvi dalys Jono Meko filmo „Lost, Lost, Lost". Filmas buvo susuktas 1950 m. Brooklyne, New Yorke ir vaizdavo Meko ir kitų naujų ateivių gyvenimą: piknikus, krikštynas, vestuves, laidotuves ir pan. Draugovės pirm. Edmondas Saliklis pravedė diskusijas.

Šis filmas žiūrovus gerokai pa-

veikė. Daugelis buvo nuomonės, kaip šis filmas panašus į dabartinių laikų jaunų lietuvių gyvenimo įvykius: susibūrimus, identiteto ieškojimą. Kai kurie žiūrovai, kurie buvo ne JAV-se gimę, matė įdomių vaizdų. Diskusijos nutrūko dėl laiko stokos, bet daug kas pasisakė, kad nori daugiau šią temą nagrinėti. Kiti susidomėjo kitais Meko kinografiniais darbais: jo komentarai (anglų kalba) filmo metu ypač pabrėžė filmuojamus vaizdus.

Ramunė Kubiliūtė

STULGINSKIO KUOPA VEIKIA

A, a, a, a! Kaip smagu! Dabar jau pavasarinės atostogos ir aš saule deginuos Floridos pliažuose. Sėdžiu ir kojom pliuškenu tyrą vandenį. Staiga pajuntu, kad kas nors man į padą baksnoja. Kaip dvi raketos mano kojos šauna iš vandens. „Ryklys!" — pagalvoju. Aprimęs aš vėl pasižiūriu į vandenį. Tai ne ryklys, o pepsi butelis su kamščiu. Ištraukiu butelį iš vandens ir randu tvarkingai įkištą popieriuką. Nemokėdamas švariai kamštį išimti, trenkiu butelį į akmenį. Butelis sprogo į tūkstantį stikliukų. Surinkęs stiklus, atsisėdu skaityti nepaprastą laiškelį. Gal tai yra piratų turto žemėlapis! Pradedu skaityti. Keista, nieko neišskaitau! Laiškas atrodė šitaip: „FGCIALS, Sdekbtz.." Nutariau nunešti laišką pas mūsų žymų kalbininką. Kalbininkas pasižiūrėjo, pasikrapštė smakrą ir nuėjo į gretimą kambarį. Po valandėlės kalbininkas grįžta ir praneša:

— Čia yra sena Zorbų kalba!

Aš šypsaus, nuduodamas, kad žinau apie ką jis kalba. Kalbininkas toliau pasakoja:

— Čia kažką aiškina apie įdomų ateitininkų susirinkimą. Pasirodo, kad tokia Stulginskio kuopa susirinko Vitos Žukauskaitės namuose. Ten jie matė filmą, kuris vadinos „Victory". Filmas buvo apie aliantų kalinius, kurie žaidė futbolą prieš vokiečius. Moksleiviai buvo pasiruošę ilgai diskutuoti filmą, bet pritrūko laiko. Po susirinkimo, pagal tos kuopos tradiciją, visi išvažiavo į „Baker's Square" restoraną naktipiečių. Tai proga nariams pabendrauti ir artimiau susigyventi. Laiške dar rašė, kad praeituose susirinkimuose buvo diskusijos bei paskaitos apie robotus, keliones į Lietuvą, lietuvius kalinius nacių stovyklose, kun. Saulaičio kelionė į Vatikaną, Kronikas ir kad buvo pašnekesiai kitomis temomis, kurios narius lavina, plečia jų žinias ir gerina lietuvių kalbą. Kuopa yra kviečiama dalyvauti Kun. A. Lipniūno kuopos rengiamose studijų dienose. Čia dar toliau rašo, kad sekantis susirinkimas bus pas Andrių Kurkulį, 1141 N. Stoddard, Wheaton, IL (665-2787). O dar dienį, balandžio 6 d., 7:30 v.v. O dar prirašytas post scriptum; siunčia linkėjimus draugams bei draugėms rytiniuose pakraščiuose ir dėkoja jiems už skaitymą šių aprašymų ir susidomėjimą ateitininkų veikla".

Aš padėkojau kalbininkui už įdomias, bet keistas žinias ir grįžau atgal prie pliažo sekti nusileidžiančią saulę ir kojų pirštais sukti ratukus tyrame vandenyje...

Aras Tijūnėlis

Pataisymai

1) 1984 m. kovo mėn. „Ateities" viršelio Šv. Kazimiero paveikslas-vitražas yra **dail. Adolfo Valeškos** (ne K. Veleškos). Už klaidą dail. A. Valešką atsiprašome.

2) 1984 m. kovo mėn. „Ateities" įvadinio eilėraščio „Ateiki, Kazimierai šventas" autorius yra **poetas Aleksandras Radžius** iš Baltimorės, o ne „Giesmė iš Lietuvos". Autorių atsiprašome. Pilnas to eilėr. tekstas bus atspausdintas š.m. birželio nr.

Redakcija

Studentų ateitininkų pavasario kursai

Nors kovo 16-18 dienų savaitgalis Dainavoj buvo šaltas, studentams ateitininkams netrūko šiltos pavasariškos nuotaikos. Jų mintys, diskusijos, maldos, pasirodymai buvo lyg sprogstantys pumpurėliai ir žaliuojantys medžiai apsnigtoj Dainavos gamtoj.

Pasprukę nuo mokslo knygų, susibūrėm gan vėlai penktadienio vakare. Nors buvom išvargę po kelionės, džiaugėmės susitikę su draugais. Iš viso buvo atvažiavę 24 studentai. Kartu susėdę apie židinį šildėmės lietuviškomis dainomis, o kai pritrūko kvapo, nukreipėm dėmesį į Vidos Kuprytės susuktus filmus iš praėjusios vasaros PLJ kongresinės stovyklos. Jie sukėlė daug gražių prisiminimų ir uždegė mus imtis darbo šį savaitgalį.

Šeštadienį maloniai šypsodamasi pusryčiams patarnavo šeimininkė ponia Norkienė. Jai maistą supirko Edis Šulaitis. Pavalgę išėjom į lauką prie kryžiaus ir dvasiniai pasisotinti. Ryto maldą pravedė Edmundas Saliklis ir Rūta Končiūtė. Tai skaitiniai ir gražios mintys apie gavėnią.

Andrius Kazlauskas pravedė įdomų pašnekesį, iškėlęs klausimą — „Ar yra veikla po studentų?" Baigusiam universitetą jaunimui atsiranda 5-10 metų spraga, kai jis, rodos, nepritampa nei prie studentų, nei prie šeimas sukūrusių jaunų sendraugių. Jis dingsta iš veiklos akių. Rasti išeitį tokiai problemai nelengva. Diskutavom galimybes organizuoti atskirą sąjungą, kuri apimtų tokį jaunimą, bet tai galėtų sukelti tik daugiau problemų. Nutarėm, kad reikėtų gaivinti korporacijų veiklą. Korporacijos būtų junginys tarp studentų ir sendraugių, nes jose abiejų sąjungų nariai dalyvautų.

Oficialus atidarymas buvo, kai į kursus iš New Yorko atvyko du centro valdybos nariai (Paulius Gudelis ir Darius Kudžma). Pasinėrėm į veiklos aptarimus, diskusijas apie tai kur dabar stovim ir kuria kryptimi norim žengti.

Po pietų susėdom pasiklausyti Dariaus Čuplinsko įspūdžių, be-

dirbant New Yorke su kun. Pugevičium ir pogrindžio leidiniais. Jis mus supažindino su įvairiais leidiniais, kaip „Lietuvos ateitis", pabrėžė svarbą palaikyti ryšius laiškais su suimtaisiais dėl tikėjimo ir jų šeimomis Lietuvoje.

Kun. dr. K. Trimakas pravedė pašnekesį apie šv. Kazimierą ir jo reikšmę mūsų gyvenimuose. Ši tema mus paruošė šv. Mišioms. Susirinkę apie altorių, žvakių šviesoje pajutome šventą ramumą. Pasijutom lyg viena gausi šeima.

Po vakarienės ruošėmės talentų vakarui. Tai mūsų „Klubas Dainava" su pravedėjais Linu Palubinsku ir Vitu Laniausku. Talentai tikrai pražydo įvairiom spalvom. Vieni dainavo savo kurtas dainas, kiti vaidino, kiti juokus krėtė, bet visi pasirodė! Vakarą baigėm šokdami, iki kritom nuo kojų į lovas.

Sekmadienį jau reikėjo išsiskirstyti. Taip greit savaitgalis pralėkė. Nuoširdus ačiū Ramintai Pemkutei ir Linui Palubinskui už kursų suruošimą!

Gaja Pemkutė

IR VĖL TA STULGINSKIO KUOPA

Eidamas per miškelį, pasijutau labai pavargęs. Vos begalėjau pastovėti. Tas paskutinis susirinkimas tikrai mane nuvargino. Atsisėdau ant žemės ir atsirėmiau į storą ąžuolą. Staiga pajuntu, kad visa žemė juda, o lauke jau visai tamsu. Bet iš tikrųjų pastebiu, kad aš esu užsimerkęs. Atmerkiu akis ir pamatau savo draugą, kuris mane kratydamas budina.

— Kas darosi? — aš jo klausiu.

— Jau ilgai visi tavęs ieško, o tu miegi prie ąžuolo. Kur gi tu buvai? Jau trys mėnesiai kaip iš tavęs nieko negirdėjom, o per tuos tris mėnesius praleidai du kuopos susirinkimus!

Ką? Nejaugi aš pramiegojau tris mėnesius?! Dabar jau gerai atsibudęs pradėjau stotis. Vaje! Mano judesiai buvo keisti. Aš judu, bet labai lėtai. Pasižiūrėjau ir pamačiau, kad mano visas kūnas samanomis apaugęs. Man barzda kabo ant pilvo, o pilvas ne toks koks būdavo — daug plonesnis. Kai atsistojau, galva jautėsi sunki. Papurčiau galvą ir nuo galvos pradėjo riedėti grybukai. Dabar tikrai nustebęs pasižiūrėjau į laikrodį. Buvo tik pusė trečios — aš tik tris valandas miegojau! Paspaudžiu kitą mygtuką ir matau, kad jau vasario mėnuo! Čia ne juokai!

Nenorėdamas būti atsilikęs apie pasaulinius įvykius, tuoj pat paklausiau draugą, ką darė per Stulginskio kuopos susirinkimus. Tai jis ir pradėjo savo ilgą pasaką.

Gruodžio pradžioj, dar prieš Žiemos kursus, Stulginskio kuopa rinkosi Tijūnėlių name (mano name?). Buvo atvažiavęs kun. A. Saulaitis papasakoti kuopai apie jo nuotykius Italijoje. Jis rodė skaidres iš įvairių vietovių, pasakojo apie susitikimą su popiežium ir atsakinėjo susidomėjusių narių klausimus.

Vėliau nariai ir svečiai pasivaišino „pizza" ir minkštais gėrimais. Bet, kadangi buvo dar išalkę, išvažiavo į Jo Jo's restoraną. Tačiau nesėkmė visur lydėjo. Jo Jo's neturėjo užtenkamai didelį pasirinkimą gardumynų, tai visi perėjo į įvairumais pasižymintį Burger King. Tuo ir baigėsi susirinkimas.

Sausio gale buvo susirinkimas pas Venclovus. Linas Palubinskas atvažiavo pakalbėti apie Kroniką ir jos reikšmę. Daug klausimų buvo iškelta apie Kronikos vertę ir naudą. Visi nusprendė, kad Kronika yra reikalinga. Po paskaitos kuopa turėjo savo diskusijas ryšium su kuopos problemomis. Buvo apkalbama atstumo ir keliavimo sunkumai ir kuopos veikla. Vėliau visi išėjo pėsti į „Poppin Fresh" restoraną. Bet ir vėl nesėkmė mus lydėjo — nebuvo užtenkamai laisvų vietų. Paėjom toliau į McDonald's.

Mano tas draugas jau pasakojo kokias dvi valandas be pertraukos... Aš jau tik galvoju, kada jis baigs. Toliau girdėjau, kad jis kažką murma, kad sekantis susirinkimas bus pas Vitą Žukauskaitę.

Lauke vėl pradėjo temti. Aš patogiau atsirėmiau į ąžuolą, galva pradėjo linkti, akys pradėjo merktis...

Aras Tijūnėlis

TRUMPAI

Toronto moksleiviai ateitininkai su globėja aplankė „Good Shepherd" centrą, kuriame kasdien išdalinami pietūs 300-tam nepasiturinčių žmonių. Moksleiviai apžiūrėjo virtuvę, sandėlius ir porą valandų praleido bedalindami tos dienos pietus. Moksleiviam buvo padėkota už atvežtas skardines konservų, surinktas per Kūčias. Jie grįžo su giliais įspūdžiais.

Giedrininkių visuomenininkių organizuojamos rekolekcijos buvo Tėvų Jėzuitų koplyčioje balandžio 12, 13, ir 14 d. 7 val. vak. Rekolekcijas pravedė kun. Petras Daugintis, S.J.

Korp. „Gajos" priešvelykinis susirinkimas buvo sekmadienį, bal. 15 d., Ateitininkų namuose, Lemonte. Šv. Mišios 10 val., o po pamaldų pusryčiai, valdybos pranešimai ir simpoziumas tema — „Kaip daktaras būna krikščioniu".

Simpoziume dalyvavo dr. Augusta Šaulytė, dr. Aloyzas Pakalniškis ir dr. Antanas G. Razma.

Vakaronė su poetu Kaziu Bradūnu buvo bal. 13 d. Jaunimo centro kavinėje. Apie naują poeto poezijos knygą „Prierašai" kalbėjo prof. dr. V. Skrupskelytė.

Susipažinimas su rašyt. Danutės Augienės kūryba buvo bal. 15 d. Ateitininkų namuose. Apie rašytojos kūrybą kalbėjo Agnė Kižienė.

Toronto moksleiviai balandžio 1, sekmadienį, susipažino su Lietuvos pogrindyje leidžiamos „Ateities" 6 ir 7 numeriais. Kopijos gautos per Lietuvių informacijos centrą.

Susirinkime aptarta Šv. Kazimiero iškilmės Toronte, kurios bus Darbo dienos savaitgalį, rugs. 1-3 d.d.

Rašyt. Birutė Pūkelevičiūtė geg. 11 d. Čikagoje, Jaunimo centre, kalbėjo apie savo teatrinę veiklą ir literatūrinę kūrybą. Klausytojus žavėjo rašytojos nuoširdus, atviras žodis.

Vakaronę suorganizavo Ateitininkų sendraugių s-gos Čikagos skyrius, vadovaujamas inž. K. Pabedinskio.

Jaunimo konkursas apie šv. Kazimierą

Šv. Kazimiero 500 metų mirties minėjimo komitetas pavedė *Ateities* žurnalo redakcijai skelbti konkursą jaunimui apie šv. Kazimierą.

KONKURSE gali dalyvauti jaunimas nuo 15 iki 30 metų amžiaus.

TEMA: Rašinių tema turi būti apie šv. Kazimierą bei jo reikšmę mums šiandien.

ŽANRAI: Rašinių žanrai gali būti įvairūs: proza, poezija, straipsnis ir kt.

MECENATAS: Kun. dr. Juozas Prunskis skiria 1000 dolerių sumą premijoms.

PREMIJOS: Konkurso kūrinių vertinimo komisija turi pilną teisę padalinti 1000 dol. sumą savo nuožiūra premijoms pagal dalyvių amžių, žanrus ir kt.

RAŠINYS pasirašomas slapyvardžiu, nurodant ir autoriaus,-ės amžių. Autoriaus,-ės slapyvardis, tikroji pavardė ir vardas bei adresas ir telefonas užrašomi ant atskiro lapelio, kuris įdedamas į mažą voką. Mažas vokas užklijuojamas ir kartu su rašiniu, įdėjus į didesnį voką, siunčiamas adresu: JAUNIMO KONKURSUI, 7430 South Maplewood Ave., Chicago, Ill. 60629. USA.

TERMINAS. Visi rašiniai vertinimo komisiją turi pasiekti iki 1984 m. rugpjūčio 10 d. vidurnakčio.

PREMIJŲ LAIMĖTOJAI bus paskelbti Lietuvių Katalikų Kongrese 1984 m. rugsėjo 1-2 d. Toronte.

PREMIJUOTI RAŠINIAI tampa Šv. Kazimiero 500 metų mirties minėjimo komiteto nuosavybe ir bus atspausdinti „Ateities" žurnale. Nepremijuoti rašiniai autoriams negrąžinami, bet gali būti spausdinami susitarus su jais.

KONKURSO vertinimo komisijos narių pavardės bus paskelbtos vėliau.

Ateities redakcija

ALp(LKA)1786
1984, Nr.5

90.725.223